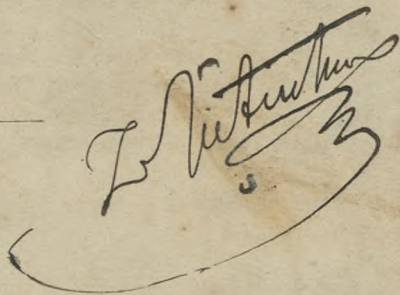

78.
ALEXIS NOUR

Sfârșitul și urmările războiului european (Sorții Romîniei)

Extras din „Viața Romînească”

IASI
EDITURA REVISTEI „VIAȚA ROMÎNEASCĂ”
1915

Prețul / 50 bani.

82/33
N. 89

III 10.784
D

[Faint, illegible handwritten marks]

ALEXIS NOUR

Sfârșitul și urmările războiului european (Sorții Romîniei)

Extras din „Viața Romînească”

Leu

IAȘI
EDITURA REVISTEI „VIAȚA ROMÎNEASCĂ”
1915

10.946/91

NA

Din enigma anilor 1914—1915

Impresii, observații, constatări și critici
ale unui profan

De-acum înainte

Mari strategiciani ce sîntem, discutăm în tot cursul războiului actual și cu mare aprindere la ce ar fi bune atacurile frontale, operațiile de învăluire, sau ce roațe ar da aplicarea principiului: să fii cit mai tare într'un punct anumit.

Bilbliam, repetam cu un aer de adinci gînditori niște lucruri... fără nici o însemnătate reală, nebănuind nicidecum, că afară de considerațiile noastre mai există o artă specială militară cu totul necunoscută nouă.

Așa de exemplu, înaintea războiului știam că Germania își construisese rețeaua deasă de căi ferate strategice, care-i va permite să transporte armatele sale ba dela orient la occident, ba vice-versa; că pozițiunea ei între Franța și Rusia cu fronturi prea întinse cerea imperios să procedeze astfel. Știam aceasta, repetăm, pur teoreticește și nu ne închipuim bine modul în care se va proceda; ba chiar habar n'aveam de el. Războiul însă s'a deslănțuit; Germania procedează în consecință; ceia ce presupuneam s'a și întimplat; iar noi stăm uimiți și dispuși a socoti modul de luptă al Germanilor pe două fronturi cu transportarea mutuală a armatelor, cu condensarea lor pe alocurea—ca o probă de slăbiciune.

Dealtfel e și greu, bineînțeles, să apreciem exact această tactică a Germaniei, mai ales la prima vedere. Nu avem aceste căi ferate de o rapiditate și o capacitate de transit fără asemănare.

Nu ne-am pregătit să fim și noi o mică Germanie...

Dar cu puțină curiozitate, aplecîndu-ne cu muncă și răbdare asupra hărții Germaniei, în legătură cu știrile de pe cîmpurile

de luptă, vom descifra în liniile ei generale acea manifestare grandioasă a adevăratei și supremei *arte militare*, pe care o numim „luptele Germanilor cu Rușii și Francezii“.

Până acuma am avut oarecare temei să fim scuzați că n'am pătruns încă rostul operațiunilor de pe amândouă fronturile, de oarece nu se desemnase încă bine modul de luptă. Or trecând 8 luni, de acuma înainte nu putem pretinde să mai fim scuzați. Lucrul e prea clar. Luați harta amănunțită a Germaniei, apoi după localitățile pomenite în cursul ultimei săptămîni de comunicatele germane, franceze și rusești, stabiliți două linii de front și vedeți :

Toată Germania prezintă o cetate enorm de întinsă cu forturi interioare găsiindu-se pe teritoriul ei, iar cu cele exterioare—pe teritoriile inamice.

O enigmă spre deslegare

Frontul de Vest prezintă șirul de tranșee nesfîrșite cu întăriri puternice de cîmp, prevăzute din ambele părți beligerante cu toate invențiunile tehnice și artileriei moderne. Aci războiul s'a transformat în serii de lupte de cetate, de asediu. Dușmanii pare că și au egalizat puterile, așa încît orice încercare de ofensivă din partea unuia din ei, întîmpină contra acțiunea și rezistența celuilalt, care echivalează eforturile inamicului și uneori le și zădărnicește. Succesele parțiale sînt de obicei contrabalansate de insuccese în ambele tabere.

Frontul de Nord e format de marea Nordului minată, de forturi, de coaste fortificate și de flotă.

Frontul de Sud are cetăți și linia de forturi îndreptate „contra“ Svițerei și a Austriei.

Frontul de Est. Aci partea de periferie a uriașei cetăți germane, cea dintre Vistula inferioară (și de mijloc) și Carpați, s'a transformat și ea, de trei luni, într'un șir solid de tranșee, care nu permit beligeranților decît lupte de artilerie și ofensive parțiale identice celor din Franța. Odată stabilit astfel *centrul frontului ruso-austro-german*, toată activitatea nimicitoare a beligeranților se desfășoară cu alternative nesfîrșite de înainte-înapoi pe aripele frontului, adică în Polonia de Nord și în Galiciă—alternative nesfîrșite numai la prima vedere și până la un moment dat, cînd o să se sfîrșească cu ele *prin superioritatea hotărîtoare* a unuia din inamici.—care însă din doi?

E ceva foarte surprinzător coincidența, în trăsături generale, dintre fronturile de Vest și de Est: aripele lor în Vosgi și Carpați, Przemyśl și Verdun, întăriturile de cîmp la centre, adică șiruri identice de tranșee; ambele unghiuri ale fronturilor îndreptate—unul spre Paris iar al doilea spre Varșovia, apoi varietăți în modul de atingere reciprocă a beligeranților, precum la Albert—Arras—Ypres—Nieuport—Marea Nordului, tot așa și la Wișegrad—Prasnyș—Narev—Bobr—Niemen—Marea Baltică.

Dar această asămănare, este ea ceva întâmplător sau e un rezultat conștient al aceluiaș sistem de a duce războiul?..

Centrul frontului apusean e umflat spre interiorul Franței, și Germanii aci duc *defensiva*. Centrul frontului răsăritean e umflat spre Germania și Germanii duc aci *ofensiva*. Pe amindouă teatrele de războiu armatele germane au întreprins aceleași înaintări vertiginoase spre Paris și spre Varșovia, aceleași retrageri, *aceleași stabiliri de fronturi de tranșee pe pământul străin* cu o mică diferență numai: că forțele armatei franceze nu i au îngăduit asemenea stabilire decît după o retragere la distanța de 110 kilometri de Paris, iar Rușii au fost atît de amabili încît i-au lăsat ca după o retragere de 150 kilometri dela Varșovia să mai înainteze din nou, să iea Lodzul, să acopere regiunea Cracoviei și să se stabilească în mod „definitiv-provizoriu“ la 30 kilometri departare de capitala Poloniei...

Și iată, cu toate că armatele germane au repetat cu o exactitate uimătoare expedițiunea lor „asupra Parisului“ (cel puțin aceasta este intenția atribuită Germanilor de către „marele public“) prin prima lor ofensivă spre Varșovia, — totuși rostul acestor mișcări n'a fost încă descifrat de nimeni.

Va fi poate descifrat prin rindurile de mai jos? Ne și îndoiim, dar și sperăm: ne îndoiim, fiindcă descifrarea trebuie a fi făcută în cea mai mare parte de către însuși cetitorul român; sperăm, fiindcă credem încă în acest cetitor.

O prezicere împlinită

12 zile după declararea războiului, scriam în „Adevărul“ și „Dimineața“ (1 și 2 August) următoarele — în extenso:

Cu toate că de-abia sîntem la începutul conflagrațiunii europene, și cu toate informațiunile prea nesuficiente ce ne vin de pe cîmpurile unde se desfășoară ostilitățile, se poate totuși analiza întregul preludiv al acestei simfonii funeste...

Autorul moral al atentatului din Sarajevo și al diferitelor scandale de spionaj, de bombe din ultimii ani, Rusia oficială, de fapt și-a luat pe umeri toată răspunderea sub forma de liberare a Slavilor. Intrigile, atentatul, răspunderea și liberarea nu sînt decît etape pe drumul pretins istoric al Rusiei militare spre Bosfor și Dardanele. În viața politică reală se amestecă foarte bine calculul cu sentimentul, eroismul cu trădarea...

Lumea germană tînde și ea la Orientul apropiat, tînde să ajungă acolo prin subjugarea Slavilor dela Sud și prin tratate impuse de hegemonia germană Romîniei, Bulgariei, Turciei și Greciei; iar Rusia naționalistă visează Marea Neagră devenită marea lăuntrică a ei cu prețul zdrobirii Romîniei, Bulgariei și Turciei și prin formarea unei succursale rusești — imperiului sud-slav. Realizînd de mult, aceste două curente s'au ciocnit, în sfîrșit; apoi, la cauze principale de rivalitate, s'au mai adăugat: visul de revanșă al Franței și industria și comerțul Angliei atît de primejduite de cele g rmane.

În ultimul timp tot mai cu greu s'ar putea calcula cum popoarele, înarmîndu-se cu atîta febrilitate, ar fi așteptat anume anul 1917, cînd toate pregătirile, precum se zicea, vor fi terminate, pentru a intra în luptă. În locul cuvîntelor, ne-au venit faptele. Dela 1905, Germania nu găsea prilej să intre în războiu cu Rusia, ba chiar nici nu-i permiteau așa ceva împre-

Jurările internaționale. Calculul Germaniei cum că Rusia s'ar slăbi cu desăvîrșire din cauza rivalității cu Japonia și a turbulențelor interne, nu s'a îndreptățit.

Dar, în același timp, *reformele militare nu s'au introdus în Rusia mai de loc, după dezastrul din 1904—1905 pe cîmpurile Manciuriei, pentru că, spre a reforma radical armata, Rusia ar trebui întâiu să se reformeze politicește, ceea ce nu s'a făcut. Rusia rămîne pe loc, departe de progresul contemporan, iar pretențiile-i au crescut, încît ea încearcă din nou să dicteze voința sa în Europa de sud-est. Germania înțelege toate acestea și constată că, până cînd există încă țarismul—Rusia poate fi bătută, dar mai tîrziu... va fi prea tîrziu, cînd mișcarea liberatoare din Rusia va fi triumfat.*

Starea de acuma e mult asemănătoare războiului Germaniei în contra Franței destrăbălate a lui Napoleon al III-lea...

Zdrobirea Serbiei e aminată... Austria are a face întâiu nu cu Sîrbii, ci cu inspiratorii Sîrbilor. Toate forțele ei mobilizate au fost de urgență îndreptate spre Rusia... și se unesc în acest moment cu armata germană prin acțiune pur ofensivă.

Ceia ce urmărește Austria pe Drina și Sava, adică defensivă, o urmează și Germania la granița franceză. O asemenea constatare nu e de loc ceva paradoxal, ci *corespunde pe deplin realității*. Zgomotul ridicat în jurul operațiilor germane la frontiera franceză e făcut în zadar. Nici nu poate fi vorba despre o invadare a Germanilor în Franța; zvonurile, însă și panica dovedesc numai că toată lumea o socotește pe Germania capabilă de a duce ofensivă și spre Apus și spre Răsărit.

Napoleon al III-lea a spus odată: „Spune adevărul, de vrei să nu te creadă nimeni“. *Germania spune cel mai vădit adevăr, cum că nu ocupă Belgia, Luxemburgul și granița franceză... decît pentru apărarea sa. Cu toate astea lumea așteaptă grozăviile invaziei, lumea crede în spectacolul intrării Germanilor în Paris...*

Nu, Germanii nu-s așa de proști ca să-și spargă capul de întărirea și de întreaga armată a Franței.

Asigurîndu-și acuma bine granițele... lozinca Germaniei la apus e: **defensivă, bună și solidă!**...

Simptomele însă de ofensivă germană sînt absolut vădite în Polonia...

Frontiera ruso-germana prezintă o curbă prea lungă în comparație cu cea franco-germană.

Acolo Germanii sînt forțați de a face frontul mai lung, intrînd în Belgia și Luxemburg, iar aici ei ar dori să-l scurteze.

Modul cum năvălesc Germanii în Polonia arată, că armatele lor de aci sînt concentrate în 5—6 puncte, cîte 200—300 mii la fiecare.

Tăcerea agenției rusești dovedește că, pe cînd Germanii au înaintat în interiorul Poloniei din toate părțile... ..Rușii n'au pătruns pe teritoriul german decît lingă Eydtkunen în Pruia răsăriteană...

Spre marea noastră părere de rău, sfîrșitul acestor articole, conținînd analiza detaliată a ofensivei germane spre Rusia, a fost fără cruțare „îndreptat“ de redacția „Dimineții“, care tocmai atunci a început să-și schimbe directiva spre a susține Tripla Înțelegere și deci și Rusia. Dar și toate considerațiile reproduse mai sus, mai ales rîndurile subliniate, sînt bune pentru a arăta în momentul de față, că **acum 8 luni s'a putut prevedea clar tendința războiului european în ce privește procedurile Germanilor și modul lor de a duce strategia.**

Nu ne rămîne decît să continuăm drumul nostru drept, în aprecierea evenimentelor.

„Napoleonismul“ sau „Wilhelmizmul“ ?

În ziua declarării războiului Germaniei de către Anglia, Sir Edward Grey, ministrul de externe englez, a caracterizat purtarea actuală a Germaniei sub Kaizer, prin cuvintele: „*este Napoleonismul fără Napoleon*“...

Desigur, Kaizerul nu e decît Wilhelm, și nu Napoleon, iar istoria ne va mai spune dacă napoleonismul și wilhelmismul coincid intrucîtva; dar un lucru putem afirma acuma, după 8 luni de războiu: acest quasi „Napoleon“ (în ghilimele) al lui Sir Edward Grey are în tot cazul mareașali napoleonieni.

Ni se pare însă că e mai bine să spunem: „este Germanismul cu Germania“. Chiar o personalitate ca aceea a lui Napoleon s'ar fi supus în vremurile noastre, în multe privinți, spiritului și geniului poporului dezvoltat și conștient în care s'a născut. Funcționarea și structura Statului actual sînt factorii hotărîtorii pentru acțiunea militară a națiunii moderne, și nu personalitatea ce se află în vârful piramidei sociale.

A propos de Wilhelm.

Presa și publicul antigerman din România se fac „plus royalistes que le roi même“, mai rusofili și mai francofili decît înșiși Rușii și Franceji. Mai ales presa mare rusească nu și-a pierdut capul sub năvala șovinismului, și cu toate că dă neconținut tributul ei mîndriei naționale, avîntului patriotic etc., găsește totuși și unele cuvinte reci și imparțiale asupra Germaniei. Cenzura militară silește gazetele rusești să-și însușiască *limba de fabulist*, dar odată însușindu-și-o publiciștii ruși știu s'o întrebuițeze în contra vederilor vulgare și a urletului furios pe care le manifestă publicul rus de stradă în privința Germanilor.

În ziarul din Moscova „Russcoe Slovo“, cel mai mare și răs-pîndit ziar, care e socotit ca *inspirat de ministrul rus de externe* d. Sazonov, găsim în No. de 3 Martie 1915 un foileton al publicistului rus d. Gr. Petrov, în care el descrie un coîț de pe frontul de tranșee ruse și germane.

În plictiseala luptei de asediu, ofițerii ruși se folosesc de fiecare prilej ca în intervalele dintre lupte să se întilnească și să discute cu ofițerii germani, lingă un așa numit „**pom al cunoștinței**“, care se află în mijlocul cîmpiei ce desparte șirurile de tranșee dușmane.

Iată ce discurs pune în gura unui ofițer german, crescut în Rusia, d. Gr. Petrov :

Wilhelm! Wilhelm! Nu auzi la voi decît că Wilhelm e un nebun, Wilhelm e prost, Wilhelm duce Germania la peire... ca și cum Germania ar fi un copil nerod, pe care oricine poate să-l ducă unde vrea... Scuzați, dar aveți o judecată prea simplistă. Copilărească despre Germania și Wilhelm.

Poporul Germaniei a dezvoltat o activitate comercială nemaivăzută în lume ca și cea industrială; iar pentru ocrotirea acestora—și-a dezvoltat puterea-i militară. O țară cu asemenea putere și energie, nu poate fi tîrîită ca o oate de fînghie. Nu Wilhelm împinge Germania, ci Germania l'a emanat pe Wilhelm. El e reprezentantul ei strălucit, reprezentant al cusuru-

rilor ei, dar și al demnității și al virtuților. Orgoliul lui e orgoliul întregii Germanii, care în timp de două-trei generații a crescut în mare putere mondială, amenințătoare spre stînga ca și spre dreapta. Dar în același timp Wilhelm intrupează în el și munca și perseverența Germaniei întregi, toată energia ei în atingerea scopurilor.

Wilhelm nu e de loc acest fantazist deșert și visător ușuratic care se aruncă după nălcii colorate și după gloria personală deșertă, precum și-l închipuiesc foarte mulți. El este fără îndoială un om de un spirit mare și pozitiv. Vedeți cine sînt amicii lui: Ballin evreu-monolit, capul navigației comerciale și Krupp. Amîndoi se pare nu sînt nici fanteziști, nici visători. Wilhelm e socotit capul nobilimii prusiene nu ibund, însă se uită că el e în cea mai strînsă prietenie cu fabricanții și minierii care se disting prin spiritul și energia lor; el introduce pe fiii lor în regimentele de gardă.

Lumea ride de pictura și compoziția lui Wilhelm, dar uită că Wilhelm a făcut să se sapsă canalul din Kiel. E o muzică de un caracter e totuși particular. Lumea a glumit asupra călătoriei teatrale a lui Wilhelm în Turcia și Palestina, dar Wilhelm drept răsplată pentru această călătorie de „june prim”, a primit drumul de fier din Bagdad cu Asia Mică, și a reușit să înlăture din Constantinopol influența Angliei atît de mare pînă atunci. Recolta nu a fost proastă.

Și să notați: totul, nu pentru el personal. Totul pentru Germania. Deutschland, Deutschland mai presus de toate—așa este crezul lui Wilhelm.

Și cît de abil a fost Wilhelm cînd a cultivat Rusia! Vă împins pe voi către Extremul Orient, iar în afacerile interne rusești a jucat continuu rolul frînei principale pentru dezvoltarea ei. Și totul în modal cel mai fin, prin munca încordată, măsurată, perseverentă. Voi, domnilor, nici nu vă puteți închipui cît a fost Rusia împletită în rețeaua influenței Germane. Și toate acestea se făceau și se fac sub personala conducere a lui Wilhelm.

De sigur, Wilhelm nu e bun pentru a fi model de virtute. Dar el nu este apostolul bisericii—el e capul Germaniei. El e politic, luptător pentru prioritatea mondială a Germaniei, și doară în acest sens nici Napoleon cel Mare nu e nici mai sfînt, nici mai măreț. Chiar și Petru cel Mare al vostru nu a fost înscris în lista sfinților bisericii rusești.

Mai a'les ca om politic, Wilhelm reprezintă întreaga Germanie din cap pînă în picioare. Nu Germania veche, a lui Kant și Schiller, nu Germania poetică—și profund-gînditoare, care se confundase toată în cercetările pentru lămurirea existenței lumii și a omului, ci Germania cea nouă, miilantă, lacomă de putere, de muncă și de luptă.

Nu, domnilor,—și Neamțul a ridicat energie mîna,—să nu'l judecați pe Wilhelm așa din zbor; ar fi prea ușuratic. Wilhelm nu e pentru voi un inamic de lepădat. El nu e un geniu, dar e o încarnată îndrjire în luptă, e setea germană de dominațiune. Wilhelm nu e o formație bolnăvicioasă a Germaniei. Wilhelm e însăși Germania. Învingătoarea Franței și care a visat să dicteze tuturor voința ei în domeniul politicii mondiale, să trimită ordine, pre-um ea trimitea pretutîndeai mașinile și produsele ei și ale coloniștilor ei.

Nu ați fost mirați, domnilor,—a dat Neamțul din umeri,—cînd Germania vă trimetea comercianți, muzicanți, fabricanți, coloniști, meseriași, savanți și chiar miniștri, iar acuma vă revoltăți că a vrut însfîrșit să vă impună și politica ei externă precum ea de mult deja și în mod solid vă dictease politica internă? V ați revoltat și ați numit Germania nerușinată din cauza cererilor ei. Dar de ce ați fost voi atîta timp, atîta de lăsători, supuși ca niște robi?

Și numiți pe Nemții cruzi? Oare nu din cauză că sînteți decrepiți și molatici? Vă lăudați cu genialitatea poporului vostru, ceea ce e just. Sînteți bogați în darurile naturii ca în basme. Dar de ce oare nu voi în Germania, ci Nemții în Rusia la voi au năpădit cu mîinile și picioarele? De ce nu voi ați străbătut viața Germaniei umplînd-o, ci dimpotrivă Nemții viața voastră? Cine-i de vină în toate acestea?

Și dacă ați doborî chiar armata noastră în războiul actual, veți ști

oare să vă eliberați de sub Nemți în interiorul Rusiei? Ce anume ați intrapris pentru această eliberare? Nimica, afară de strigăte tari!...

Aci d. G. Petrov întrerupe discursul „Neamțului”, arătând că ofițerii ruși au vrut să-i replice, dar în acest moment s'au apropiat ceilalți ofițeri germani spre „pomul cunoștinței”. După o scurtă conversație inamicii-amici s'au despărțit, și Rușii n'au putut obiecta sau contesta cu nimica cele spuse de German.

Ei se întorceau,—spune d. Petrov,—încet, fiecare adîncit în gîndurile lui. Numai un oarecare din ei a pronunțat pe gînduri: **„Da e în adevăr „pomul cunoștinței”**. A doua zi,—ne povestește d. G. Petrov,—s'a angajat o luptă crîncenă, după care înfrînirile de lingă „pomul cunoștinței” au încetat.

Astfel un mare publicist rus a găsit o formă iscusită și nesuspectă, ca să exprime astăzi sub cenzura militară înaintea publicului Rusiei ideia lui asupra personalității lui Wilhelm și a Germaniei.

Precum vedeți, această idee n'are nimic comun cu urletul și înjurăturile adresate faimosului Kaizer de către berăria, cofetăria și chiar o parte a presei Romîniei libere și civilizate, fie chiar aceia a lui Traian și strănepoata virtuților Romanilor antici..

Imperiu ferecat

O puternică *amalgamă de filozofie, muzică, știință, socialism, tehnică și militarism*, Germania cu întreg poporul einu s'a arătat în ultimii 44 de ani dect dornică de pace generală. Dar prosperînd în toate ramurile culturii moderne, poziția geografică a Germaniei i-a dictat totdeauna să urmeze principiul: *si vis pacem para bellum*.

Dela 1871 încoace alte popoare se războiau între ele din ce în ce mai intensiv: Rusia a avut războaiele cu Turcia, cu hanatele Asiei Centrale, cu China și cu Japonia; Anglia—coloniale și cu Buri; America cu Spania, Turcia cu Grecia, Franța—în Africa, Italia cu Abisinia și Turcia, statele Balcanice cu Turcia și între ele, etc.,—și toate acestea, evident, *nu din cauza „urciosului” militarism german, căruia, aceiași lume războinică, ca să se scuture de conștiința rușinoasă a militarismului ei sălbatec, îi aducea învinuirea crimei de înarmări extraordinare, precum și a preînsei sete de a cuceri întreg mapamondul...*

Poziția Germaniei pe pămînt... Fiecare soldat, fiecare copil german cu toată ființa lui pricepe acuma *cîtă dreptate a avut totdeauna acest Kaizer*. luînd măsuri titanice ca Germania să fie în stare să ție piept lumii întregi de dușmani.

Cu toată antipatia, pe care o avem unii—și mulți—pentru Germania, orice om pus în poziția acesteia *s'ar fi înarmat: dela cap până la picioare* cu fierul, săgețile, focul grecesc și cu tot ce a inventat omenirea pentru arta războiului din vremea lui Bertold Schwarz și până astăzi. Închis în Europa centrală între Imperiul rusesc *de 170 milioane* populație în groaznica ei creș-

tere de dezvoltare, și Franța și Anglia fiecare cu populație de cîte *circa 40 milioane*, amîndouă strașnic de bogate, înaintate și slăpine pe colonii întinse fără măsură,—Imperiul german de 70 milioane de suflete locuind o țară cît 5 Romîniei, cu solul sărac, pe care face totuși minuni de agricultură, industrie și cultură, desfășurînd o muncă uriașă și nemaivăzută nicăeri,—este ferecat la Apus și la Răsărit, avînd spre Nord țări slabe și pacifice, iar spre Sud o Babilonie de limbi și rase vecinic în fierbere.

Statul care a doua zi după declararea războiului poate fi literalmente încercuit și-și pierde toate posesiunile coloniale, tot comerțul internațional—un așa stat nu poate după logică să nu se pregătească perfect pentruca în orice moment să fie în stare să nu aștepte loviturile altora, *ci să le dea lor una după alta neîncetat*; să-și înlocuiască inferioritatea numerică prin superioritatea artei militare, tehnice și sănătății mintale și corporale a maselor; să ducă lupta pentru existență numai *la sigur*, spre deplina izbîndă calculată cu exactitate dinainte.

Legile firești ale istoriei universale au făurit forța germană și este evident, că tendințele de apărare uriașe ale Germanilor sînt în deplină coincidență cu aceste legi, odată ce-și ating scopul în mod strălucit și doboară pe acei care s'au năpustit asupra acestui popor, cu arme și ură...

Dar ce înseamnă legile istoriei pentru niște cetățeni ai „res-tului lumii“, cari iau lucrurile la suprafață, acuză pe Germania pentrucă ea „cea dintăi“ a declarat războiul, cari astăzi înjură grosolan tot ce este german, crapă de răutate și în cel mai bun caz declară conduita Germanilor ca o „imoralitate“ sau o „ticăloșie“...

Așa se pronunță despre un popor de 70 milioane de suflete lumea de pildă „latină“ care își tăgăduște în același timp orice semne de ușurință mintală și pretinde a fi unica conducătoare a civilizației moderne!

Din domeniul unor asemenea „convingeri“ face parte și părerea generală greșită asupra Alsaciei și Lorenei. Aceste provincii sînt un vechiu teritoriu german răpit de Franța *acuma 150 de ani*. A fost reluată de Germania învingătoare în 1871 adică peste 100 de ani. Doară și noi ne gîndim la Bucovina răpită *acuma 140 de ani!* Nu generația actuală germană a cucerit Alsacia-Lorena, ci părinții și bunicii ei, căroră Franța lui Napoleon al III-lea le-a declarat războiul și se avîntase numaidecît spre Berlin.

Teritoriul a fost luat după dreptul celui mai tare, pentru apărarea Rhinului german. De atunci Germania și-a dezvoltat la Rhin industria uriașă, a reformat și a cheltuit pentru ameliorarea acestei provincii sume enorme: generația actuală germană a primit-o ca moștenire, a muncit pe ea fără hodină... iar „restul lumii“ vede în stăpînirea germană de aci un rău suprem și nu ascultă logica ci cîntecele poezilor șoviniști francezi, făcînd carieră literară pe specula sentimentelor de solidaritate „latină“.

Hotentotul eugetă astfel: e bine să fur eu femeia altuia și e rău să-mi fure cineva femeia mea. Publicul român obținînd cadrilateralul își găsește scuze pentru această agonisire, cît despre Germani, ei n'ar avea dreptul să reție Alsacia-Lorena! Mentalitate!...

Apoi faimoasa chestie: cine a fost primul eroitor? Ce era atunci cînd nu era încă nimica? Ce a existat înaintea lui Dumnezeu?... Așa numita

societate europeană democrată a fost educată în ultimele decenii să ne-socotească războiul; nu mai eredeau în posibilitatea măcelului general european, în grozăviile lui. Această societate a și fost surprinsă de deslănțuirea războiului cu totul pe neașteptate... și toată indignarea sa, tot disprețul și l-a îndreptat asupra celor în care ea vede vinovații nemijlociți ai catastrofei, fără să caute mai adine.

Aceiași „democrație“ a vorbit mult în timp de pace cum că războaiele se produc din niște cauze economice, că clasele sociale superioare ale statelor în genere pregătesc măcelurile... Iar acum aceeași democrație se răstignește în silințe să dovedească, până că n'ci Rusia nu-i de vină, ci numai și numai grozavul militarism prusac, cel ce sfișie pe pruncii scoși din pîntecele mamelor...

Pentru existență!

Orice minte coaptă nu poate să nu vadă, că în războiul cel mai periculos și mai mare, din câte au fost, perspectivele de viitor nu se prezintă egale pentru grupările, actualmente angajate în luptă: *Rusia poate fi bătută, învinsă, zdruncinată, dar niciodată distrusă sau nimicită.* La urma urmei ar pierde 70 milioane de locuitori, Caucazia, Asia de mijloc, Extremul ei Orient, Polonia, Basarabia, Ucraina, provinciile Baltice și Finlanda, dar cine poate fi învingătorul ei, care să se aventureze să ocupe *militărește* tot întinsul Rusiei propriu zise, dela Dnipru și Don până la Amur, și dela Ucraina, Marea Caspică și granița Chinei până la Oceanul Inghețat de Nord, această uriașă întindere de pământ avînd *100 milioane de locuitori* și bogății nenumărate naturale?...

Franța poate fi învinsă, chiar zdruncinată adine, dar niciodată nimicită, căci în primul rînd au trecut și timpurile cînd în fața lumii întregi s'ar putea umili fără măsură această republică, care se bucură de iubirea și stima chiar și a dușmanilor ei; iar în al doilea rînd ea posedă un imperiu colonial egal cu jumătatea Africii. Franța poate să-și piardă nordul ei, să renunțe definitiv la Alsacia și Lorena, să plătească enormele despăgubiri de războiu și să supună vremelnice unele părți din viața-i economică intereselor învingătorului... *Dar nu va înceta să existe ca Franță, ca stat independent, ca centrul frumos al întregii lumi vesele, vii, sensuale, epicureice...*

Anglia... dar în însăși Germania se recunoaște ca foarte discutabilă chestiunea învingerii, *înfringerii imediate și serioase* a Angliei. A reduce pe această stăpînă a mărilor la *izolare ei de restul Europei*, prin influența asupra acestui rest, a o izgoni din Mediterana și din Egipt, ar fi posibil.

Însă cucerirea și zdrobirea Mării Britanii *la ea acasă, odată* cu înfrîngerea Rusiei și a Franței, nu poate să aibă loc decît dacă Germanii, pe lângă succese datorite pregătirii supreme, ar mai avea încă și... un mare noroc.

Să ne închipuim acumă că Germania e învinsă; aceasta ar însemna în acelaș timp, că ea este absolut distrusă și nimicită.

Armatele străine o vor străbate, încît pe pămîntul ei nu...

mai crește iarbă. Poporul de 70 milioane, pierzind toată floarea lui, infometat, va fi nevoit să se lese la voia și mila învingătorilor Cazaci, Zuavi și Scoțieni. Rusia, Anglia și Franța sub zgomotul infernal al aplauzelor „restului lumii” nu-i vor lăsa nici un soldat, vas, tun, cetate, familie domitoare, colonie; comerțul și uriașa industrie nu vor mai exista...

Asfixie!

Nimicirea complectă a unui mare popor în veacul al XX-lea...

Nimicirea proiectată de mult și anunțată acum cu toată trîmbița, cu glas tare și „ferm” de Anglia, Rusia și Franța.

Dar oare Germania, oricît de victorioasă, ar putea să nimicească măcar în parte pe Rusia, Franța, Anglia?

Este o supremă disperare în lupta de acum a Germanilor, **disperarea luptei pentru existență în toată puterea acestui cuvînt.**

Cea mai mișcătoare impresie e cauzată de cătră armatele germane și de spiritul de devotament și de sacrificiu al poporului german. Oricine, văzînd aceste trupe minunate, a căror instrucție și preparație nu lasă nimic de dorit, nu poate să se apere de-o admirație invincibilă. Patriotismul poporului e și mai desvoltat decît spiritul lui religios-filozofic.

Oricare ar fi motivele războiului, admițînd chiar că Germania le-a stîrnit în parte, Germanii sînt unanimi în devotamentul lor fără rezervă, pentru cauza comună.

În ceia ce-l privește pe împărat, departe de a-și pierde încrederea în popor, o are mai hotărîtă ca niciodată. În clasele cele mai de jos și pe culmile cele mai înalte ale societății, se aude același strigăt de devotament pentru casa de Hohenzollern.

Departe de a-i zdruncina situația împăratului, o înfrîngere n'ar face decît să i-o întărească, atît de profund înrădăcinată este credința poporului în dragostea împăratului, pentru supușii și patria lui.

Încă odată: să vă inchipuiți pentru un singur moment că sînteți în pozițiunea poporului german, și nu veți constata în ultima analiză, decît că dușmanii lui se luptă numai pentru **pretențiile** lor și pentru interese; iar el nu se luptă nici măcar pentru dreptul la viață ci pentru însăși *viața, ca fenomen natural, primitiv și gol*. În asemenea împrejurări ar fi (și este) o crimă strigătoare și unică în istorie să mai învinuim pe Germani cum că tind la cucerirea lumii, cînd vedem cu ochii noștri și în plină ziua cu cită enormă greutate Germania își apără existența.

După victoria desăvîrșită, pentru o pace solidă, și Germanii poate *vor impune* popoarelor din Europa voința lor, se vor compensa pentru sacrificiile supraomenești, etc., *dar care alt popor n'ar face tot așa*, eșînd victorios par excellence și peste tot?

Incercuirea Germaniei se face tot mai strînsă, îngrijorarea ei crește, însă fără frică și umilință, căci *tot poporul e conștient de puterea sa și s'a pregătît pentru lupta supremă* fără vorbe jalnice, fără gesturi teatrale de «tragodie», cu toate că se joacă

acuma o tragedie umană, care nu-și are precedent și nu va mai avea ceva asemănător în viitor.

Nu simpatizați Germania?

Foarte bine.

Dar în adîncul sufletului fiecărui spectator al acestei tragedii nu poate să nu se ridice cîteodată măcar, cit de rar, o uimire, o nedumerire înaintea unanimității de acțiune, și a succeselor, cu care luptă acest popor.

Involuntar acțiunea războinică a Germanilor, pe care o blestemați, stă pentru voi în lumină și aruncă în umbră acțiunea rivalilor. *Cinstea, cinstea* vă spune s'o recunoașteți aceasta!

Ai dracului Nemții!—nu găsiți altă expresie, dorind din răspuțeri în același timp, înfrîngerea lor, fiindcă vi se pare și după logica obicinuită a lucrurilor credeți că *doară nu poate* această Germanie, cit de tare ar fi, să doboare întreaga lume de dușmani, nici *nu poate rezista* acestei lumi.

După viața noastră de toate zilele, după încordarea și îngrijorarea din acest timp nesigur, noi *nu putem face efortarea mintală*, necesară pentru a îmbrățișa pe deplin pregătirea, puterea, hotărîrea și credința ce domină în Germania, nu putem da crezare celor ce ne zugrăvesc proporțiile uriașe ale țării ei, nici *nu putem complecta pentru moment* cunoștințele noastre asupra acestui necunoscut „teuton“ atît de străin nouă prin limba, viața și munca lui.

Săraci cu duhul și trupul, obicinuiți să sărutăm minele care ne lovesc, neajunși încă nici la jumătatea drumului nostru.—oare putem pricepe din senin și în întregime ceia ce este Germania modernă?

Fără frică și prihană

În veacul nostru realist, se repetă cam des o vorbă înțeleaptă: „Cuvintele și iluziile pier, faptele rămîn“. Dar ce înseamnă această vorbă în aplicarea ei largă la evenimentele actuale?

Trăim în vremea distrugerii nemiloase a mai multor legende: la începutul războiului „toți latinii civilizați“ mai ales dintre Carpați și Dunărea strigau în gura mare, că războiul urzit de „Nibelunghi“ va arunca omenirea *înapoi* în epoca barbariei, va sălbătăci și va distruge toate valorile culturii. În locul acestor cuvinte de „înaltă vibrație“ ne-au venit faptele: încordarea serioasă, reculegerea tacită a tuturor forțelor sociale din toate statele, și *cîtiva pași siguri spre... socialismul de stat*.

În fruntea acestei încordări și renovări stă iarăși Germania, unde toată populația împreună cu guvernarea dau acuma lumii uimite un spectacol povătuitor de exactitate și simplificare a vieții, de igienă, de muncă neobosită, curățenia gîndirii și cinstea administrației.

Toți cetățenii string aurul pentru a-l schimba în bancnote și de aceia acuma în timpul acestui strașnic războiu, stocul me-

talie al statului crește în fiecare săptămână cu zeci de milioane. E aceasta ceva de înțeles pentru iubitorii noștri de neam și de patrie?...

Cu toată încordarea puterilor sufletești, nervii Germanilor rămân sănătoși și le nutresc siguranța. Victoriile chiar au devenit un lucru *secundar*; are deplină dreptate un ziar românesc caracterizând starea actuală a Germanilor în termenii următori:

„Principala preocupare a guvernului și a populațiunii germane este *starea morală a trupelor*. Soldații trebuie să se bată ca lei, să sufere ca martirii și să moară ca eroii. Și nu o pot face decît cu o condiție: să lupte cu toată credința lor, din toată inima pentru patrie. Pentru aceasta trebuie să n'aibă nici o grijă în fața dușmanului, nici o preocupare de cei rămași acasă. În Rusia se cere dela soldați să uite absolut totul pentru patrie și țară: toate necazurile, mizeriile zilei, toată cerșetoria și foamea familiilor părăsite. Un asemenea ideal al stării morale e realizabil pentru unități, sute de eroi, dar nu pentru mase, pentru milioane. Organizația statului german e bine cunoscută fiecărui cetățean „teuton“, și aflat pe cîmpul de luptă, el are *toată siguranța* că cei rămași nu duc nici o lipsă, că fratele lui cel rănit e îngrijit de stat, ca de un părinte, că nevoile și chinurile, evocate de războiu nu sînt alinate numai în măsura mijloacelor de care dispun momentan societățile de binefacere. Prinusul acestor din urmă e scump, dar nu e decît un surplus la îngrijirea mai mult decît suficientă și dinainte calculată a statului. Dacă soldații ar ști că ajutoarele se distribuie pe sprinceană, că soțiile, mamele și copiii lor cerșesc din biurou în biurou, că acasă e jale, atunci s'a isprăvit cu sacrificiile lor. Numai minunata cultură germană a putut să facă să nu pătrundă nicăieri descurajarea eit de vremelnică, nici în tranșee, nici în populația civilă, nici în cazarmile unde se formează noile unități“.

„Restul lumii“ care tot se opune Germaniei „barbare“ așteaptă pentru ea grozăviile înfometării, și pe această premisă își visează triumful; iar Neamțul și-a calculat alimentele, le distribuie ca bun contabil la cele 70 milioane de guri și-și clădește *triumful final pe stăpînirea nervilor și pe creditul pe care îl face timpului*. Să o pricepem această metodă de a trăi și de a lupta—este mai presus de puterile noastre mintale „latine“: nu sîntem, nu am devenit o mică Germanie.

Ce este Națiunea Inarmată

În timp de pace fiind foarte primejdios pentru starea economiei sociale a Germaniei să se instruiască militărește cele 10 milioane din populația masculină, destinate pentru serviciul militar, sistemul german de organizație militară prevede totuși *ridicarea acestui număr de soldați în timp de un an după declararea războiului*. După acest sistem, muniții, armament, etc. se află în orice moment pregătite în întregime și calculate pe un an jumătate de războiu, anume pentru 10 milioane de militari.

Intenția creatorilor puterii de războiu a Germaniei a fost totdeauna îndreptată spre formarea în timp de o lună după începerea războiului a unei armate complet prevăzute cu toate cele necesare, care să numere *4 milioane jumătate de militari de prima linie*, adică activi, rezerviști tineri și prima și perfectă ca-

tegorie de milițieni, care să servească de acum înainte ca cadre desăvârșite pentru a umplea golurile cu restul „națiunii înarmate” și a mări necontenit **contingentul total** al armatelor, până la zdrobirea definitivă a dușmanilor.

Astfel, avînd în vedere numai un an de timp pentru desfășurarea întregii armate germane, cum și înzestrarea ei pentru un an jumătate cu toate cele necesare; apoi socotind că *pe uscat* războiul se sfîrșește într'un an, vedem Germania posedînd mijloacele de luptă suficiente chiar pentru o armată de 15 milioane și pentru timp de un an, și toate acestea neținînd seamă de *producția uzinelor militare în cursul războiului* și de activitatea celor 10 milioane de lucrători capabili de muncă intensivă pe care îi mai are acest popor sănătos și energic.

Toată prosperitatea industriei și agriculturii germane se bîzue astăzi pe aceste 10 milioane de brațe, plus munca femeilor și a copiilor, plus economia forțelor produsă de stagnarea unor părți ale activității generale, cauzată de încercuirea Germaniei. Astfel din populația masculină (în total 35 milioane) mai rămîn *15 milioane de copii și de neputincioși* sau de cei (circa 2 milioane) care în timp de războiu rămîn nemișcați la posturile lor administrative, etc.

E foarte greu pentru noi, Rominii, să pătrundem pe deplin în rostul și însemnătatea acestei împărțiri ideale de forțe sociale: nu sintem măcar pe jumătate sănătoși și energici ca popor în întregimea lui. „Neamțul” însă se manifestă anume prin modul de viață de mai sus, și aceasta *fără nici o sforțare specială grăbită*, ci numai mulțumită pregătirii ideale de dinainte. În totul—contabilitatea artistică, calculul rece și sever, după principiul: **„numai ceia ce pot, dar tot ceia ce pot”**.

Formațiunile noi ale corpurilor germane în ultimele luni, nu se trimet în luptă până ce nu capătă instrucția superioară militară. Pretutindeni tineretul și faimoșii „bîrgheri” fac exerciții necesare, chiar *înainte* de a veni rîndul lor să se înroleze; ne-numărații profesori militari „particulari” sînt la dispoziția lor. Toți străinii care trec ocazional momentan prin Germania, constată cu mare uimire că orice localitate face o impresie zdrobitoare prin mase nesfîrșite de bărbați sănătoși, de civili și de militari; toate cazărmile sînt pline, mai pline ca în timp de pace.

Supunerea inevitabilă și treptată a Austro-Ungariei hegemoniei germane, aduce la dispoziția Germaniei *încă 7—8 milioane* de locuitori apți pentru serviciul militar, coordonat și reglementînd în același timp și tot cursul vieții din monarhia dualistă spre a-l adapta sistemului *german* de a trăi și a lupta. De altfel în general și această Austro Ungarie, atît de disprețuită de către „latinii moderni” s'a arătat până acum și mai ales după ultimele știri ce ajung la noi imparțiale, foarte *metodică și ne-grăbită* chiar față în față cu puterea și năvălirea crescîndă a Rușilor.

Acești preținși „păcătoși” Austro-Unguri *au oprit ofensiva rusească* în lunile Iulie și August prin înaintarea lor până la Lublin, au rezistat acolo dînd posibilitatea Germanilor *să se concentreze*

normal, și au reușit până acuma să ție piept colosului dela Nord aproape numai cu landverul și landstormul, păstrindu-și intactă și aproape nentilizată, armata lor de prima linie de peste o sută de regimente!

Toți criticii militari din presa rusească recunosc, că numai sub Varșovia și mai spre Nord se află armata germană, iar restul frontului la Pilița, Nida, Dunaet, regiunile Cracoviei, Galitiei, Carpaților și Bucovinei nu sînt decît Austro-Ungurii cu un ăparecare „supliment“ german, mai ales în ofițeri, care de asemenea iau parte la recrutarea contingentelor noi și la instrucția lor în interiorul Monarhiei dualiste...

Un nou cuvînt pentru omenire

Luînd toate acestea în considerație, este extrem de interesant din punctul de vedere al prețuirii extreme și comparative a popoarelor, dacă Germanul cel „calculator“ nu e menit decît să piară (după cuvîntul lui Nietzsche „pe mareașta imposibilitate“), evocînd la luptă cu el aproape toate Puterile restului lumii, — sau el este absolut invulnerabil și destinat a conduce omenirea, după ce o va birui dintău prin arme, apoi și prin cultura lui, munca, cinstea și ordinea? E interesant și de o supremă importanță pentru destinele neamului omenesc de pe planeta numită „Pămîntul“, dacă în adevăr amalgama germană compusă din filozofie, muzică, știință, socialism, tehnică și militarism vădă ultima lovitură lumii pasiunilor, vieții parazitare, minciunii și condiționalităților banale și inconștiente, sau va fi doborîta ea de această lume?

Coordonarea desăvîrșită a acțiunilor și gîndirilor întregului popor german, după ce ea va birui toate piedicile, — la ce oare înălțimi sociale va aduce ea de acuma înainte poporul acesta, încercat cu fierul călît alb, dela mic până la bătrîn?

Și încă o întrebare: dacă în curînd va fi sau nu omenirea în stare să priceapă că anume în anii 1914—1915, adică cu un veac și un sfert după marea revoluție franceză, concepția de viață expusă astăzi de Germania nu este decît un nou pas înainte spre idealurile neamului omenesc, decît un nou corectiv suprem care reacționează în contra degenerării și destrăbălării, în contra ușurinții mintale și a dezagregării fizice la care am ajuns în libera dezvoltare a noastră după principiul: „laissez faire, laissez passer“!?

Nu Sparta modernă doboară astăzi pe Athena modernă sprijinită ad magnam gloriam ei de robii întunericii, de ființe colerate aduse din țările Hiperboreice, ci Laconia, însușindu-și părțile bune ale Eladei din trecut, îi impune acesteia, ca și celor care o secondează, ca niște maimuțe, — impune sănătatea, vigoarea, cinstea, scurtarea relelor și simplificarea vieții devenite un adevărat chin prin complicarea, corupția și minciuna ei.

În 1791 și anii următori tot faimosul „rest al lumii“ s'a ridicat în contra Franței, a acuzat-o de toate păcatele posibile, cînd i-a venit rîndul să-și spue cuvîntul ei messianist; s'a ridi-

cat și Anglia „țara clasică a libertăților“. Iar tot atunci Napoleon a fost obiectul urei, a glumelor și modelul caricaturilor de prin jurnale, iar în Rusia a fost primit drept Anticrist. Și nici el, marele Corsican și marele pretins „despot“, nu a fost invulnerabil ca om, ba chiar și ca militar.

Dar anume revoluția și el ne-au hărăzit normele vieții politico-sociale simplificate și însănătoșite, care au fost bune și pline de rezultate până când lumea nu s'a acoperit până la virful urechilor cu *degenerarea acestor norme în condiționalitate*, în sute de volume de legi contradictorii, în jaful și destrăbălarea legalizate, în minciuna nenumăraților avocați și veninul ignoranților gazetari, în egoismul îngrozitor, în „Salonul“ Parisului, care în ultimele lui expoziții de pictură, nu se ocupa decît cu varietatea nesfîrșită a trupurilor femeiești, grizetelor, cocotelor, apașelor și nevestelor de miniștri, crescute, formate și balzamate pentru „bon marché“,—uitînd cu desăvîrșire, netinzînd la Venere de Milos, la fiicele Spartei, la tovarășele cinstite ale vieții, la matroanele sublime, la filozofia și muzica supremă ale peisajului și genului, *la florile pămîntului și visurile viitorului—copii*.

Aveați prooroci, Ieremii, începînd cu scriitorii humanitari ai epocii de renaștere și sfîrșind cu Tolstoi. Nu i-ați ascultat decît din politeța franceză și din îndemnul amorului propriu de om „civilizat“: a venit deci și vremea cînd un popor mare, *vătămă din fericire prea puțin de vecinătatea voastră*, vă aduce prin foc și fier o silnică schimbare la față, o prefacere a inimii și a singelui, vă aduce speranța că macar generațiile tinere, lăsate de voi să crească în murdărie sufletească și în molime trupești, se vor îndrepta pînă cînd încă nu este prea tîrziu...

Din legende și aberații

„Ne urăște pe noi toată lumea“—o mărturisesc Germanii cu zimbetul de „n'avem încotro“ față de un așa simțimînt nobil al „omenirii“ și al „latinității“, care nu-și caută răul vieții internaționale în ele înșile, ci-și fac calul de bătaie în persoana Germanilor: *aceiași mentalitate ca și la liga poporului rus*, care vede tot răul vieții sociale în... Evrei și nu în lipsa de perfecționare de sine a Rușilor, și arde deci necontenit de dorul „macar a unui cit de mic program“.

„Ne urăște pe noi toată lumea“... Un milion sau chiar două, trei milioane de prizonieri, cîți va mai face Germania pînă la sfîrșitul războiului, tocmai ei vor răspîndi în lume convingerea generală că Germanii nu sînt barbari ci oameni plini de altruism și de milă, că acești copii mari știu numai în fața unei necesități imperioase să procedeze hotărît și fără cruțare... Dar acuma?... să fantazeze și să speculeze lumea cu „barbaria teutonă“, cît poștește!

Ce pot face Germanii în contra acestui simțimînt sublim al „Latinilor“? Să argumenteze în momentul de față, să convingă pe toți și pe fiecare, că nu sînt barbari nici crocodili? O ocupație de prisos. Ei preferă sinceramente să-și însușească o for-

mulă care e mult mai simplă și mai cinstită, deși nu seamănă de loc cu politeța din romanele franceze. „Nemții“ spun: „cine nu e cu noi, e contra noastră“...

Desfășurarea actualului războiu distruge mai multe legende și aberațiuni, distruge și aceia despre Belgia.

O compătimim pe această țară ademenită de Anglia și de Franța și care a pus multă încredere în zdrobirea Germaniei de către hordele din Siberia și Caucaz. Inșă evenimentele de ieri ne-au arătat că Belgia a avut, din cauza intențiilor de mărire a tinăărului și bravului ei rege, o înțelegere specială cu Franța și Anglia, îndreptată în contra Germaniei, ca și planul comun de acțiune cu cele două țări. *Noi, publicul, nu știam aceasta, dar o știa bine Statul major german, cu toată discreția acestei alianțe...*

Ce aveau deci de făcut Germanii: să înceapă să convingă Belgia că ea nu poate rămâne teafără în lupta pe viață și pe moarte dintre Germania și „restul lumii“ dacă nu va fi alăturată cu Germania? că în loc de a apăra inutil Liègeul, Namurul și Anversul, în loc de a suporta pe pielea populației pacifice toate grozăviile războiului, ar fi mai bine să renunțe la alianța cu anglo-francezii etc.?... În lupta ei uriașă pentru existență, Germaniei nu i-a rămas altceva decât să îngenunche imediat Belgia și apoi să-i *lecuiască cât stă posibil în puterile o-menești rănilor ei*. Nici strigătul de „ajutor, ajutor!“ al Belgiei nu a fost în fond decât o comedie bine jucată: toată lumea știe perfect în adincul conștiinței, că ajutorul acesta i-a fost hotărât cu mult dinainte de Franța și Anglia.

În lupta ei de existență, avînd și în Belgia un rival energetic industrial, Germania n'a putut firește să mai repete *ultima ei greșală* și slăbiciunea din anii 1904—1905, cînd ea ar fi putut dezarma pentru totdeauna pe Rusia, fără vre-o sfortare încordată. Cu toții nu putem să nu recunoaștem, că anume Rusia salvată atunci de Germania din ghiarele japoneze a știut să fie recunoscătoare, și peste 10 ani a și pregătit o armată de 10 milioane de „sfinite dobitoace cenușii“ menită să ducă darurile recunoștinței ei direct la Berlin.

După toate acestea să mai invinim Germania, sau ori și ce stat în situația ei, cum că se conduce în politică și luptă nu pentru sentimente ci pentru interese, că o mîină instinctul de conservare în primul rînd? Ar fi o naivitate să se mai creadă că Belgia nu ar fi putut scăpa în tot cazul de mizeriile ei de astăzi: *dacă tot ceia ce s'a întimplat nu e în fond o greșală istorică strigătoare a Belgiei*, atunci, vă rog, la ce e bun guvernul ei cu diplomația, cu armată și celăți, cu curtea regală înrudită chiar cu Hohenzollernii, cu însuși omul datoriei celei mai severe poate și mai sîngeroase din toată istoria—Kaizerul Wilhelm?

Dacă Anglia, a cărei mini sînt totdeauna libere în orice parte a globului, a văzut în Bagdadbanul german și în trecerea prin

el, a coletelor postale și a călătorilor, *mai rapidă cu 8 zile* decât prin canalul Suez,—o primejdie de natură s'o facă să urzească și încercuirea Germaniei și infometarea ei,—apoi atunci cu cât mai mult *temei* e nevoie să procedeze brusc și nesentimental însăși Germania ?

Ea nu posedă o diplomație perfidă, capabilă să țese intrigi fine, să cumpăre lumea cu mult dinainte și să iasă *candidă și virgină*. Țara soldatului și a muncitorilor cinstiți, când Germania reacționează împotriva dușmanilor ei cu mijloacele specifice ale lor de luptă politică, ba *chiar când încearcă numai să reacționeze (totdeauna cu întârziere)*, sîngăcia ei în calmomie și complot e imediat descoperită, și atunci toți cei care au furat, strigă în gura mare triumfători : prindeți-l pe hoțul cel obraznic, pe ucigaș, pe siluitor !...

Așa se scrie cartea istoriei prin penele iscusite ale „Latinilor“, cu Briții și Muscalii. Lumea se ține de maxima morală : nu-i prins—nu-i hoț. Iar mulțimea de stradă, de coletărie și berărie, eri absurd—*reacționară*, timpit—*antisemită*, astăzi încă *dușmana* democrației adevărate și a socialismului, atît de *barbară* în privința țăranilor și atît de *crudă* cu propriile ei generații tinere,—aleargă urlînd după hoțul imaginat, proclamă „*liberté, égalité, fraternité*“, se grăbește din răsuperi să salveze pe unii, să nimicească pe alții, pe neamul hoțului, care i-a „ofensat“ toate prejudiciile, toate noțiunile „înalte“ de civilizație, ideal, umanitate, toată incîntarea de sine, de artă, de dreptatea ei și a Franței, până mai eri „*jidovite*“ și „*anarhiste*“ etc...

„Calul de bătae“

„Și nu va mai rodi nisipul“...

Crierii mindri ai „restului lumii“ fiind în afară de posibilitatea de a pătrunde rostul evenimentelor, lucrează astfel : Germanul ia stricte măsuri ca să-și prevadă populațiunea cu *minimum trebuincios de pîne*—aceasta înseamnă că incurînd se va îndeplini visul „restului lumii“ adică foamea și beția și moartea „Neamțului“.

Germanul s'a prevăzut de mult cu munițiuni și și-a format națiunea înarmată avînd în vedere că *toate popoarele de pe fața pămîntului* inclusiv Statele Unite, Japonia, Rusia, China, iar în viitorul apropiat și Indiile (350 milioane de populație),—*se înarmează febril* și că încă mai multe socoteli grele de regulat o așteaptă pe această omenire desbinată pe națiuni,—aceasta iarăși înseamnă, că Germania, nu alt cineva, *răsădește uriciosul militarism istovitor, nutrește visul de cucerire absolută* a întregului mapamond, se pregătește să distrugă iubita noastră Franță, să ne desființeze pe „noi“...

Bulgarii și Turcii țin cu Germanii, fiindcă interesele lor *coincid* cu cele germane, *Italia rămîne neutră din aceiași cauză*, dar adîncii noștri gînditori nu văd în toate acestea decît că popoarele sînt pur și simplu *înșelate* de guvernării germano-fili,

că interesul nici unui popor din lume „nu poate” să coincidă cu al Germanilor ci numai și numai cu „al nostru” care este și al Rusiei, al Serbiei, Angliei, Franței și chiar al Japoniei.

Din singurul sistem care poate să-i dea succese în lupta contra lumii de dușmani, Germania nu a așteptat ca alții s'o lovească cei dintâi, ci ea însăși a ocupat teritoriile inamice, cunoscând bine că **pretutindeni peste granițele ei de vest și est se află numai pur și simplu inamici** și deci fără a mai împărți aceste teritorii pe categorii ca Belgia, Franța, Polonia, etc. cum am face noi cei iubitori de nume politico-geografice. Ofensiva ei a fost până astăzi singura ofensivă mare a tuturor războaielor: *aceleași teritorii* au fost de multe ori călcate succesiv în ofensive și defensive parțiale, de *aceleași armate* franceze, belgiene, rusești, germane, engleze și austro-ungare; n'a rămas nici un sat, în care să nu se fi petrecut diferite încăerări, de oarece *în războiul modern o armată nu caută armata inamică ca să dea lupta*, nu aleargă după ea în spațiu deșert, ci frontul, de pildă cel german întins, **neîntrerupt** dela mare până la munți în tot lungul granițelor, se mișcă înainte și înapoi provocând sau viceversa mișcări asemănătoare ale frontului francez, rus...

Totul tremură, se clatină și se dărîmă sub zguduirile bombardării monstrelor artileriei moderne; totul se calcă, îndură greu neașteptat de groaznic al ciocnirii popoarelor... Iar crierii „restului lumii” cer de pildă Germanilor ca trăgînd focuri de tun *de la distanța de 10 kilometre* să nimorească numai decît în Banca Iașilor și nu în Mitropolie, să aibă tirul precis îndreptat anume spre Palatul Poștelor și nu spre Casa de Depuneri... Ce înțelepciune! Și fiindcă Nemții duc **războiul modern** nu după sistemul Capșa ei sint barbari, ne mai văzuți în lume prin cruzimea lor...

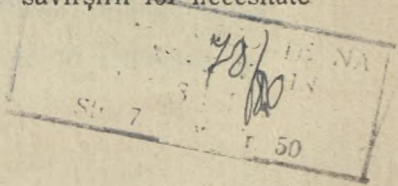
Chestia „barbariilor”

Apropos de barbarie.

Războiul însuși este o barbarie strigătoare, care în mod firesc *acoperă* toate barbariile parțiale ce se observă odată cu mersul războiului. Ce soartă au toate invinuirile ce se aduc **totdeauna** inamicului mai fericit, de către inamicii mai puțin fericiți în lupte, o arată clar toate pretinsele anchete, ca de pildă aceia în privința barbariilor bulgare.

„Insuși” miliardarul american Carnegie a întocmit după anii 1912—1913 o comisiune specială internațională, care însă după o cercetare amănunțită și-a publicat rezultatul, *neproducînd nici o impresie serioasă*. Cine poate acuma să afirme că vociferările Grecilor și ale Sirbilor au fost juste, cine ar spune, că lucrările comisiunii Carnegie au consolidat reputația bulgarilor — barbari?

Au fost ororile războiului și atîta numai; orori uneori poate inutile în ultimul cont, dar în momentul săvîrșirii lor necesitate

de împrejurări, de greșeli, de pasiuni deslănțuite, de manifestările unor degenerații, de care nici omenirea și nici un popor *n'au scăpat încă definitiv*. E important numai ca urmările acestor orori să fie pe cit se poate localizate și reparate, compensate de către statul învingător cînd va veni timpul, pentru cei cari le-au suferit.

Am arătat mai sus că odată cu mișcarea pe *frontul neîntrerupt de 4-5 sute de kilometri* a milioanelor de soldați, cu artilerie grea, cu coloane de aprovizionare etc., pierc până și iarba, calcată de mii de ori, de mii de copite.

„A la guerre comme à la guerre“ a spus însuși Francezul odată. Dacă nu Germanii *ci Rușii și Francezii ar fi avut inițiativa* în războiul actual, oare n'ar fi fost până acuma hecatombe de jertfe materiale și de vieți omenești, n'ar fi fost distruse sute de orașe germane, apărute cu îndrăjire nebună?...

În timp de războiu se suspendă obișnuitele reguli de cruțare a omului și edificiilor; omorul și incendiul sînt fapte barbare: însă dacă este războiu, este barbarie. Dar unii vor războiu cu mânuși: să nu se ucidă, să nu se bombardeze și să se cruce nevinovații — adică pentru fiecare om să se organizeze o judecată de primă instanță, cu opoziție, apel și recurs.

În enervarea generală, imaginații aprinse au născocit fapte extraordinare și cum sînt greu de controlat izbînda și învingerea în luptele mari, cu atît mai mult nu se pot cu precizie constata faptele individuale, și vinele lor.

Orori inutile se comit, fără îndoială; căci în orice țară, — oricît de civilizată, cu cei mai puțini analfabeci, cu disciplina și ordinea cea mai strictă, — există totuși, și în timp de pace penitenciare în care zac asasini, tâlhari și violatori. Acești declassați, dacă ar fi rămas în țară, tot ar fi făcut nelegiuiri — mai puține, de sigur. Pe cîmp de luptă, pe pămînt străin, se comit orori. Dar o disciplină mai mică sau mai mare restrînge numărul crimelor, pedepsind sever pe vinovați, sau îl mărește încurajîndu-i.

Ororile, — așa cum sînt redade în ziarele interesate, pentru captivarea neutralilor, — înduioșează și uimesc. E vorba de oameni așezați cite patru, unul în spatele altuia, la zid, pentru ca să se economisească gloanțele — și executați, în fața femeilor și copiilor lor. Sau se citează cazul unei fetițe, cu brațele tăiate, care își întreabă mama: „oare o să-mi crească iar mînuțele, mamă?“

Nu pomenim poveștile cu degete de copil puse în oale, amestecate cu eurechi, și nici alte basme... Totuși în public, fac impresie „barbariile“ acestea; și o impresie care nu trebuie să persiste.

Sunt însă o parte de învinuiri aduse de „restul lumii“ Germanilor care *se par* ceva mai întemeiate și demne de atențiunea noastră. Sînt faptele din conduita publicului german în privința streinilor, petrecute în primele zile după declararea războiului. Publicarea senzațională a acestor fapte *a dat o armă bună* în minile guvernanților mai ales din Rusia și Franța pentru a excita ura superioară a națiunilor în contra „Nemților“.

Am aflat atunci, cum „Teutonii“ dela mic până la bătrîn s'ar fi dedat la ororile inchiziției; străinii toți, neținîndu-se seamă de sex și vîrstă, ar fi fost batjocoriți, bătuți, chinuiți, flămînzîți și omorîți sau s'ar fi sinucis, neputînd suferi aceste barbarii fără

seamăn... Toate aceste afirmări cer o lămurire specială, specifică.

Trebue să observăm dintîiu, că în timp de pace e imposibil şpionilor Ruşi, Francezi şi Englezi să afe ceva important, privitor la secretele militare germane. Dar războiul a izbucnit cu totul neaşteptat, *cînd toată Germania a fost plină de streini* precum e arhiplină de diferite Baden-Badene. **Mecanismul militar al statului german a fost în întregime pus în mişcare cea mai febrilă la 19 Iulie 1914 sub privirile a două-trei sute de mil de streini** ce se aflau la apele minerale şi localităţile de vilegiatură. Aceşti streini puteau până la reintoarcerea lor în patrie, bucurîndu-se de libertate, să observe în modul *cel mai detaliat* această mişcare întinsă. Ce era de făcut ?

Trebue încă să observăm, că cu toate că streinii care vin în Germania sînt înregistraţi, totuşi paşapoarte nu li se iau la trecerea graniţei, ca şi între Austria—Italia—Franţa—Anglia. Primejdia streinilor nu există în timp de pace pentru organizaţia militară a statului german, deci nici *nu se iau măsuri severe de supraveghere* decît în privinţa unor anume persoane sau categorii separate ; iar restul publicului venit *nu e deloc molestat* cu toate că vegherea generală a poliţiei germane nu slăbeşte nici pentru un moment. (Iarăşi notăm aci, că e din cale afară de greu de pildă Rusului sau chiar şi Românului să priceapă această stare de lucruri).

Cu toată prevederea Germanilor, în ultimii 44 de ani de pace, ei n'au avut *nici o experienţă privitoare la situaţiunea streinilor* în momentul izbucnirii brusce a războiului. În cîteva zile dela 19 Iulie 1914 nu numai militarii germani, ci şi toată administraţia au avut să îndeplinească munca uriaşă şi rapidă a începutului luptei pe două fronturi în contra a trei mari popoare din Europa. Astfel toţi au fost ocupaţi ; iar numeroşii streini necunoscuţi *lasaţi să privească cu atenţie aceste ocupaţii ?...*

O singură greşeală

În asemenea împrejurări critice guvernul german s'a adresat **către toţi cetăţenii**, rugîndu-i pentru salvarea patriei să se ocupe cu lămurirea situaţiunii streinilor, să descopere cine e strein, cine nu, etc., şi să-i ia sub supraveghere, iar pe cei suspecti să i înainteze autorităţilor. În genere această chemare a şi fost îndeplinită de întreaga populaţiune germană în mod strălucit pe cînd în orice altă ţară, de pildă şi în România, ar fi dat loc la cele mai grave turburări şi abuzuri.

Dar, precum o mărturisesc înşişi Germanii, o linguriţă de dogot a stricat butoiul întreg de miere : printre cetăţenii statului german *se găsesc încă elemente inconştiente şi brutale, degenerate* ; cu toată cultura Germaniei ea n'a scăpat încă de întreţinerea puşcărilor ; cu tot minimum de crime, criminalii încă există.

Şi dacă presupunem că în o populaţie de 70 milioane de

suflete s'au găsit măcar o a suta parte de procent de criminali înăscuți sau degenerați, atunci este explicabil cu ce inevitabilă perversiune a fost executată de unii chemarea lor la funcția de administrare, ca aceia a reglementării situației streinilor în toiul stării de războiu. Peste citeva zile cind guvernul a observat unele rezultate deplorabile ale goanei după streini, *toți cetățenii imediat au fost invitați să înceteze salvarea patriei după înțelesul lor.*

Poliția supra-incărcată de muncă și-a dat și noua osteneală să reguleze conștiincios și nebrutal chestia streinilor. Ar fi oare vre-un alt stat încercuit, făcut responsabil de asemenea scăpări de vedere? Ar fi oare tot poporul german vinovat de faptele unor degradați moralicește?...

Iată de unde provine convingerea „restului lumii“ asupra „barbarilor“ germane săvârșite cu streinii-călători. „Restul lumii“ nu-și dă seama în același timp de măsurile draconice ale Rusiei, care pe toată populația germană *supusă rusă*, de veacuri aflată acolo, a **expropriat-o, a trimis-o în Siberia și Astrahan, cu sate întregi**, a ruinat complect milioane de oameni fără nici o vină. Ziarele franco și rusofile nu ne povestesc cum de pildă un oarecare d. C. Graur, trimisul special al ziarelor românești „democratice“ și autorul periodicului „*Războiul văzut din Rusia și prin prizma rusească*“, a văzut în Odessa sute de asemenea „prizonieri“ desbrăcați și jefuiți, stînd ticsiți în vagoane de marfă în vîntul de toamnă tîrzie rusească și destinați pentru ghețăriile Siberiei.

„Presa“ noastră ultra-patriotă nu reproduce paginile setoase de sînge ale lui „Matin“, care a *cerut omorîrea răniților germani* capturați la Marna, cum și ale altor organe de presă „latină“ cerînd pedeapsa cu moartea pentru o coloană sanitară germană capturată în momentul cînd *îngrijea și pe răniții francezi*, sub pretextul că eminenții medici savanți germani, aflați în fruntea coloanei, **ar fi furat citeva sticle cu vin și o vacă tăiată** pentru alimentarea răniților pe jumătate Francezi și Germani, precum s'a lămurit la tribunalul marțial, care a judecat și condamnat pe acești medici la 3 ani închisoare militară, în calitate de soldați jefuitori, marodeurs.... *).

Da, acumă cînd războiul urmează cursul său lătit, e *preferabil* cinstitul soldat german cel care se închină forței, decît „Latinii și Slavii moderni“ umblind cu mușii de minciună și perfidie pe suflet și în crieri. Tot una, **numai prin forță** se mai poate face să se reînnoiască această lume înglodată în rău, ignoranță și minciună, vîrsînd spuma animalului turbat!...

Se știe doară bine că cea mai groaznică fiară nu e tigrul, nici leopardul, ci un berbec ajuns la nebunie.

Arta militară și „criticele“

„Profanul“ colectiv, pentru care sînt scrise aceste rînduri

*) Prin o nouă judecată au fost achitați.

de către *un profan singuratic*, nu e nici de cum strategul dela Dacia și dela Terasa Oteteleşanu, care făcuse prognosticuri asupra deslegării conflictului european și care este acuma sigur că „noi“ batem pe „Neamț“ în mod cumplit, schimbînd harta Europei după cum ne place nouă și le place Rușilor. Profanul public romin înainte de a-și da verdictul, poate și el să-și cerceteze puțin considerațiile militare generale dar exacte ca să nu mai greșească, pășind pe un teren alunecos. Publicul italian de pildă și-a făcut deja injecțiile necesare de această natură, și se simte tot mai bine, *deși nu arde de dorul bătăii Nemților...*

Știința militară¹⁾ e vastă și complicată: nu se rezumă doar în mișcarea brațelor și a capului la dreapta și la stînga. Dacă noi cu toții știm bine, că Germanii sînt militari prin excelență, că dinșii s'au consacrat artei militare superioare, atunci cum putem să le atribuim lor niște planuri de războiu de o extremă năivitate, concepute de noi *acasă* pe baza ultimilor senzații ale ziarelor? Am fost „siguri“, că toată tactica germană constă în porniri rapide, în șiruri nesfîrșite de „salturi de tigru“, pe cînd tocmai Germanii s'au arătat în ultimele 8 luni că *nu se grăbesc de loc*, cînd conduc operațiuni și dau lovituri separate, cu cari strîng pe dușmani, căutînd cu mare iscusință ca aceștia să fie prinși pe neașteptate.

Li atribuim dorința de a lua numai decît Calais, Varșovia, Parisul etc., ca și cum calculul lor în victoria finală s'ar baza exclusiv pe aceste cuceriri; iar Germanii ne arată, că pare că *n'au de loc această afecțiune pentru numele geografice*, pe care o avem noi. Absolut în toate direcțiile spre aceste puncte importante ei au întreprins aceleași înaintări ofensive în mase mari, au executat la spatele armatelor lor aceleași pregătiri de fronturi de asediu, s'au întors cu retragere meșteșugită și s'au stabilit pe pozițiuni neclintite.

Paris, Varșovia, nu sînt pentru Germani decît sunete deșarte: ei nu caută Parisul, nici Varșovia, ci armata inamică, fîrîndu-se să nu facă vre-o greșală strategică, să nu fie ademniți de nerăbdarea neutrilor, care cer ca semn al minunii Dumnezeuști ocuparea acestor orașe spre a se convinge înșfîrșit, dacă Germanii, dracului sînt chiar atît de tari, sau numai se prefac? Cofetăria și berăria încă *nu pot să se obicinuiască* cu nepăsarea Germanilor în privința dispoziției ostile și nervoase a strategilor de ocazie, a foștilor caporali și sergenți-majori, sau cu nepăsarea stranei a Turcilor de toate sfaturile telegrafice ce le dau, fără a cere macar restituirea costului telegramelor, unii domni din „Acțiunea Națională“... Berăria și cofetăria *simte o dezamăgire* și nu le iartă Germanilor, că ei n'au fost în stare să calce elementarele regule de războiu modern pentru obținerea unui succes moral, în ochii acestei berării și cofetării. Sentința argumentată ar fi următoarea:

1) Ne servim mai jos și de unele idei, deja publicate în presa romînă.

Germanii „au vrut“ în două săptămâni, să cuprindă Parisul; nu l'au cuprins; deci au suferit o înfrângere, o *dejucare a „întregului“ lor plan de războiu* și nu mai pot avea succesul final. Or, cum se prezintă acum războiul, vedem că ocuparea unei capitale, cînd nu intră în rețeaua strategică, **nu are nici o importanță**. Chiar după ce Bruxelles a căzut în minile Germanilor, armata belgiană s'a luptat înainte cu îndrăjire.

Alții, trecînd peste naivitatea pomenită, spun, că statul major german hotărîse să sfîrșească grabnic războiul în apus, pentru ca în urmă să arunce toate forțele asupra Rusiei. **Dar cine știe planurile statului major german?** Cine poate să îndrăznească fără o analiză amănunțită să se pronunțe măcar asupra *tendinței* generale a Germanilor? Puteau oare crede Germanii că o așa conflagrație se va sfîrși prin ocuparea unui oraș și prin zdrobirea unei armate sau două, încît ei nici nu vor mai avea nevoie să recurgă la deslășurarea *complexă* a totalului armatei lor de 10 milioane de soldați?...

Judecînd evenimentele războiului „noi“ pare că nici nu observăm, că în critica „noastră“ asupra „Nemților“, pur și simplu introducem prin contrabandă o dorință arzătoare *ca Nemții să ne demonstreze nouă* cit de curînd culmea artei lor militare minunate, care duce la izbînde **imediate**, la biruirea imposibilului—și numai atunci „vom recunoaște“ superioritatea lor, rezervîndu-ne deocamdată dreptul să glumim în privința lor. Desigur, un asemenea sistem de judecată e mult mai *convenabil pentru mulțime* decît analiza serioasă și nepasionată a lucrurilor reale, dar unde ne duce ea pe noi, dacă nu la un absurd desăvîrșit în acțiune și dispoziție?

Să stabilim o dată pentru totdeauna: furtuna de sub bolta craniului „nostru“ nu e aceeași ca sub bolta craniului **șefilor armatei germane**, menite să-și salveze imperiul. „Noi“ presupunem, că tot planul lor de salvare e calculat pe baza *ușurinții* cu care se obțin victoriile, și nu căutăm să știm ceva serios și despre organizația militară a Germaniei, a acestei „națiuni înarmate“ pregătită de mult pentru lupta *foarte grea*, decisivă și unică în istoria lumii după intensitatea și mărimea ei.

Germanii la voia întîmplării?

„Germania s'a folosit de nepregătirea Franței, altfel n'ar fi reușit să cuprindă Belgia și teritoriile franceze“. Ei bine, dar în toată vremea premergătoare războiului, cînd Germania își crease eventualele planuri de luptă cu toți vecinii ca și cu fiecare din ei în parte, *știut-a ea oare că războiul va surprinde pe Franța, că Germanii vor putea numai decît ei înșiși să-și aleagă momentul și să se „folosească“?* Germania s'a lăsat la capriciul întîmplării și nu a avut în vedere greutatea luptei uriașe cu Anglia—Franța—Rusia?... Publicul cu asemenea mentalitate are dreptul să trăiască cît poștește în lumea amăgirii de

sine, dar să cruțe de data aceasta pe Germani, să nu-i atragă și pe dinșii în lumea bolnăvicioasă a logicei infirmilor și femeilor...

Există o limită a încordării și pentru Germani; există o *limită a posibilității* de a desfășura normal și solid armata de 4 milioane jumătate cu care s'au prezentat Germanii către sfârșitul lui August 1914. Înaintarea lor vertiginoasă avînd ca scop stabilirea liniei de tranșee la spate și prepararea acestei linii în timpul înaintării, care-i asigura această stabilire, *sînt strîns legate una de alta*. Nu Parisul putea să fie atunci obiectivul Germanilor, de vreme ce încă nici Belgia nu era ocupată, nici Anversul luat, nici coasta Mării Nordului stăpînită, nici Franța de Nord-Vest golită de trupele franceze.

O operație neuzită de îndrăzneță a fost executată de Germani în înaintarea lor spre Paris: *numai prin flancul frontului lor* constituit de armata lui von-Kluck. Oare puteau crede Germanii, artiștii militari, că flancul acesta e în stare să cuprindă vesela capitală a lumii? Linia cetăților Verdun-Belfort *a fost intactă*, or nata franceză deasemenea, spațiul între Paris-Anvers și Marea—La Manche plin de detașamente puternice franceze, cu care se uniau cu repeziune trupele engleze debarcate; comunicația Germanilor cu baza lor din Belgia era *serios amenințată*...

Dar cine nu riscă nu reușește. Neobișnuința acestei operațiuni, adică înaintarea nebună într'o țară inamică, *fără consolidarea pas cu pas a terenului* cîștigat, a uimit pe toată lumea și a forțat Franța să-și concentreze grosul armatei sale așa **cum au vrut Germanii: atragerea armatei inamice asupra sa și distribuirea ei dealungul întregului front**—iată problema care a fost pusă de Germani și rezolvită în mod strălucit atît în Franța cit și în Polonia.

Pentru această rezolvire au și fost făcute jertfele mari de pe Marna și de pe Vistula, pentru ea Germanii au întreprins ofensivă falsă, așa numita *recunoaștere în masă*, adică prin întreaga armată, care tactică a fost introdusă definitiv în arta războiului de Japonezi în 1904—1905 și care a devenit posibilă numai în timpurile moderne, cînd organizarea comunicației pe la spatele armatei precum și înzestrarea tehnică a armatei în marș, au luat uriașă dezvoltare din „veacul fierului și electricității”.

O mare parte din calculele și proiectele strategice ale Germanilor e **bazată** anume pe dorința firească a Rușilor și a Francezilor de a-și apăra până la extremitate orașele susnumite. Germanii ar fi cuprinși de mare părere de rău dacă lumea ar crede pofta lor asupra Parisului și a Varșoviei ca **falsă, cum și este ea în realitate**.

Mai mult decît atît. Chiar dacă Germanii ar fi izbutit în primele ofensive să ocupe *întîmplător* Parisul sau Varșovia, lumea ar fi fost apoi foarte uimită de un spectacol neexplicabil de ciudat: cu tot chilipirul unei asemenea ocupări, Germanii s'ar fi retras foarte curînd *la actualele lor poziții*, fiindcă nu sînt

att de naivi ca să nu urmărească în primul rînd obiectivul principal, adică **armata inamică, și nu capitala inamică**. Impresia care s'ar fi produs prin o asemenea ocupare, Germanii o ce-dează Rușilor, cînd aceștia vor ocupa Berlinul...

Insfirșit, „de ce oare Germanii nu cuprind Varșovia?”—se întreabă lumea.

— Varșovia va cădea în momentul definit de statul major german.

„— Dar cînd, mă rog, se va defini acest moment? Ca să știm și «noi»!”...

Recunoașterile în masă și scopul lor

În ultimii ani tot mai cu greu s'ar putea calcula cum poarele, înarmîndu-se cu atîta febrilitate, ar fi așteptat anume anul 1917, cînd toate pregătirile, precum se zicea, vor fi terminate, pentru a intra în luptă. Războiul doară nu este premiera unei piese senzaționale, care nu se reprezintă decît în ziua așteptată de toți obișnuiții teatrelor și după o repetiție generală la care sînt admise celebritățile criticei de artă.

Opt luni sînt trecute și războiul *la prima vedere* este tot în prima-i fază. Enormele forțe și interese, care sînt în joc, pare că vor susține războiul pînă la o victorie definitivă—formată din multe victorii răzlețe și distanțate în timp. *Cam așa* și nu altfel ar trebui să cugetăm, avînd mai ales în vedere sistemul german de a nu arunca deodată masele mari în foc, de a nu grăbi, de a pregăti bine contingentele noi, iar pînă la întrebuițarea lor de a reține pe loc dușmanul *cu forțele de care dispun momentan*.

Luaji seama că în primele două luni ale războiului Germania avînd minile legate în Franța, a știut totuși să dejoace cu desăvîrșire planul ruse de *invadare a Prusiei*. Dacă în adevăr Germanii ar fi urmărit atunci o ofensivă efectivă și nu falsă în Franța, în adevăr ar fi tîns la cucerirea cetăților, cuprinderea Parisului etc.,—apoi s'ar fi înglodat cu toată armata lor în terenul nămolos de toamnă al Franței, s'ar fi angajat pînă la urechi cu „cocoșul gallic” și n'ar fi avut nici puterea, nici posibilitatea să **fie pregătiți pe frontul de est** în momentul de concentrare a 7—8 milioane de robi ai țarului, *care acuma calcă pe loc, iar atunci ar fi putut să năvălească în Prusia*.

Iată din ce considerațiuni insistăm aici asupra ideii, că tactica germană pe frontul de cetate, de asediu, stabilit acuma în Franța și în Polonia centrală, a fost **de mult zămislită** de Germani în mod teoretic, iar **acuma e aplicată** în practică, și nu este o invențiune disperată a lor, rezultînd din faimoasa „*ne-reușită*” de pe Marna sau din „*eșecul*” de sub Varșovia.

Această tactică e scontată și pe baza artei militare învechite, *întrebuițată încă de Franceji și de Ruși*, potrivit căreia înaintarea Germanilor spre Paris și Varșovia a fost **văzută cu**

ochi buni, de oarece inamicul-teuton trebuia atras în capcană în interiorul țării și acolo zdrobit.

Rușii și Francezii nu s'au gândit că tocmai această strategie a lor le suridea Germanilor, și că aceștia înaintind, au calculat dinainte și modul **cum anume se vor retrage, când și până unde.**

Credem că nici statul major german nu știa precis când anume va izbuti să stabilească acest front, dar a știut că va trebui stabilit numai decît, **de oarece în el e salvarea lumii germane.** Și să nu uităm încă că acest front trebuia stabilit *în țări inamice, sub focul neîncetat* al Francezilor și al Rușilor.

Astfel în timpul recunoașterii în masă executată până la Paris și Varșovia, frontul german în continua lui mișcare a format o perdea, în dosul căreia s'au efectuat perfect de solid toate *lucrările* de întărituri de cîmp, de grupări de forțe noi, de topografie amănunțită, care s'au arătat ca fiind deja de cel mai mare folos pentru operațiile ulterioare. Aceasta e dovedit în mod desăvîrșit prin reîntoarcerea Germanilor spre Varșovia, *după retragerea lor spre Varta.*

O asemenea recunoaștere firește nu se face decît cu jertfe mari, care însă *s'au îndreptățit pe deplin* și nu dau acuma drept decît naivilor să ahrme, să strige că Germanii au fost cumplit bătuți în August pe Marna și în Octombrie sub Varșovia.

Ruși, Japonezi, Germani și Francezi

Cînd recunoașterile în masă au fost practicate pentru întia oară în scară foarte mare de Japonezi în timpul războiului lor cu Rușii, aceștia din urmă la fiecare retragere a Japonezilor asigurau lumea, că armatele Micadoului **au suferit grele înfringeri și au fost gonîți** pentru totdeauna înapoi. Dar trecea oarecare timp și cei „goniți“ întorcîndu-se brusc, dădeau pravoslavnicilor viteji o nouă lovitură de grație, — nouă, fiindcă Rusul prin copleșirea numărului său nu poate fi trimis în cealaltă lume prin o singură lovitură de grație: *doborît în principiu*, el totuși nu se supune noțiunii obicinuite despre această lovitură. De aceea și în războiul ruso-japonez a cărui soartă *s'a evidențiat perfect după șapte luni*, a mai fost nevoie în total de șaptesprezece luni pentru ca Rusia să-și desăvîrșescă înfringerea ei de către două milioane de pitici galbeni...

Toate acestea nu le ține minte latinul mîndru și civilizată de pe malurile Dimboviței. Deci îi este cu atîta mai greu să priceapă simplul adevăr, că armata germană, înaintînd spre Paris *numai cu flancul ei, comparativ foarte slab* pentru o acțiune serioasă oarecare, în contra capitalei franceze strașnic întărite, — nu urmărirea de loc cucerirea Parisului, ci căuta numai **să alunge cît mai departe armata franceză**, care în primul rînd putea să împiedice pe Germani, să-și stabilească actualul front de asediu, de tranșee pe teritoriul francez, *și cît mai departe de Germania !...*

Unii presupun, că totuși Germanii contau pe o cît mai ușoară și mai rapidă respingere a armatei franceze pe linia Paris—Argonne și pe zdrobirea ei *acolo*. În contra acestei păreri putem ridica o singură obiecție: Anversul pe atunci nu era luat, coasta Canalului Minecei și a Mării Nordului n'a fost atinsă, comunicația Angliei cu Franța era liberă, toată întinderea între malul vestic al Franței și linia Paris—Anvers în mâinele Francezilor *nenumerați încă de Germani*, Parisul apărat și necesitînd în tot cazul pentru asediarea lui nu mai puțin ca 600 mii de Germani; centura de cetăți Verdun—Belfort intactă și groaznică... O, Germanii nu-s așa de proști ca să nu cunoască **tăria inamicilor**, să se nutrească cu iluzii și să-și spargă capul de întăriturile și de întreaga armată a Franței; ca să se aventureze cu armata lor *spre mijlocul țării streine* fără asigurarea flancurilor, spatelor, aprovizionării lor, etc. etc..

Cunoscînd bine, că toată lumea era educată în credința că în cazul războiului cu Franța, Germanii „*numai decît*“ vor face o înaintare fulgerătoare, un salt de tigru,—„*Neamțul*“ a dat lumii celei lacome de senzații acest spectacol plăcut, convingînd prin procedeul lui chiar pe **însuși comandamentul francez** și înșelîndu-l asupra *adevărata* sale intențiuni de pregătire a frontului de asediu, de tranșee.

„*Restul lumii*“ e atît de inteligent că nu și a dat până astăzi nici osteneala cit de mică să pătrundă în rostul acestei operații de supremă artă militară, și nici să priceapă apoi măcar *ce însemna acea identică înaintare* fulgerătoare a Germanilor sub Varșovia și retragerea lor de acolo, trîmbițată de presa rusească și a „restului lumii“ ca fiind o „*înfîngere grozavă*“ a Neamțului, după care n'ar mai rămîne decît locul neted pentru invazia rusească în Oracovia, Silezia, Prusia, Ungaria..

Astfel stabilim, că beligeranții au recurs la acest sistem de luptă în tranșee **din inițiativa germană**. Artiști militari, Germanii au priceput de mult considerabilele avantaje ale acestui sistem, care prelungeste mult rezistența și cruță viețile omenеști, dînd în același timp *toate șansele de isbîndă celui mai tare în nervi și în sănătate generală*. Odată reușind însă cu asemenea sistem, Germanii au procedat înainte cu aceeași acurateță și muncă calculată ca cea din birou.

Războiul dus de Germani este un războiu metodic, „buchhalterich“ ca să spunem așa. Nu se trimite în luptă decît *un anumit număr* de soldați, și lupta nu se dă decît în *anumite oare*. Nu putem să ne deprindem cu acest mod de a trăi și a muri pentru patrie, pentru care lucru am avea nevoie de absolută prefacere a întregului nostru neam ca singe și spirit; doară dintîiu ne-ar trebui să ne introducem în condițiunile vieții germane muncitoare *din timp de pace*, ceia ce pentru „Latinul“ cel mîndru și bonjurist ar fi o plagă din Egipt..

Cartierul general german atacă pe Ruși și pe Francezi cu socoteala dinainte a puterilor trebuincioase pentru atac—o repe-

tăm aceasta; și putem fi siguri, că **pentru un German căzut sau rănit, cad cel puțin doi inamici**; statisticele publicate până astăzi spun chiar, că *doi—trei Francezi și 5—6 Ruși*. Dar să evităm mai bine statistica până la rezultatul final și până la compunerea istoriei adevărate a actualului războiu. Orice statistică vei arăta acuma „restului lumii“—tot una, nu vei auzi altceva decît „minciună nemțească“...

Războiul de tranșee, de asediu

Încă ceva despre sistemul de luptă în tranșee. Societatea noastră cultă și elegantă vorbește cu dispreț, cu aversiune despre Germanii care au „înjosit“ atât de grozav neamul omenesc transformându-l în „guzgani“. Dar să încercăm o analiză fără ură și patimă. Reproducem dintr'un jurnal următoarele :

„Această formă de luptă e un quasi-războiu de fortăreață. Dacă lipsesc forturile, cupolele și șanțurile lor de adăpost, *în schimb sînt toate celelalte mijloace ce se întrebuițează pentru un războiu de fortăreață*. Sînt bateriile de asediu îngropate în pămînt, gropile cu țepi, rețelele de sîrmă ghimpată și nenumăratele tranșee paralele, cu șanțurile de comunicație în zig-zag, cu cazarmele și puțurile subterane, cu magaziiile de muniții îngropate. Fiecare tranșee echivalează cu un mic *fort pasager*.

„Într'un asemenea războiu, tunurile cu tragere dreaptă, n'au căutare. Se întrebuițează mai ales tunurile cu tragere curbă, și muniția favorită o formează șrapnelele fuzante adică acelea care fac explozie.

„Pentru luptele de flanc, în acest războiu se întrebuițează cu mare succes mitralierele. *De aceia și arma aceasta nouă e în mare vază astăzi*.

„Războiul în tranșee a mai dat întrebuițare și altor mijloace de distrugere. Astfel se întrebuițează mult bombele de mină și cele aruncate din aeroplane. În ultimul timp s'au mai ivit și unele substanțe lichide inflamabile cu care Germanii dau foc inamicilor în tranșeele lor..

Germanii fac cu schimbul, serviciul în tranșee. Atît pe cît se poate trupele sînt schimbate de două ori pe zi. La fiecare 15 zile ofițerii și soldații au un repaus de 48 de ore; dacă au parale, obțin un permis ca să se poată duce într'unul din orașele apropiate, unde pot să-și întilnească familiile.

Curățenia și igiena care domnește în tranșee, sînt tot atît de scrupulos menținute ca și într'un salon. Și se ajunge la aceasta prin ajutorul tranșeelelor intermediare și tranșeelelor de comunicație; acestea sînt tranșee descoperite, care leagă tranșeele din prima linie cu punctele de ajutor fortificate, așezate mai îndărăt. *)

Astfel pe amîndouă fronturi cîte două armate formidabile și perfect utilizate, stau neurnite, nelăsîndu-se scoase din pozițiunile pe care și le apără cu o bravură nefrîntă. Singele vărsat de atîtea ori inutil, de pildă la Ipres și la Argonnes, arată că răz-

*) Unele bucăți din prezenta lucrare zățuite cu litera „petit“ sînt citații și traduceri, neavînd nevoie de arătarea sursei, iar altele sînt introduse de autor ca ilustrare, nuanțare a celor spuse mai sus.

boiul de poziții n'a avut încă nici o șansă de a lua un curs *hotărîtor*.

Atacurile forțate de pătrundere în masă, de spargere a frontului german n'au reușit. Cei care au încercat astfel de atacuri, n'au izbutit în planurile lor. Urmărilor au fost cumplite și agresorii au avut pierderi enorme. Dacă s'ar pune la Anglo-Belgo-Francezi o problemă a izgonirii Germanilor spre patria lor, tocmai printr'un șir neîntrerupt de ofensive parțiale, atunci până la jumătatea drumului spre Germania, aliații ar fi să rămână fără nici un soldat.

De aceea le și surd Germanilor asemenea „ofensive”. Chiar cucerind prima linie de tranșee, dușmanul se gîndește că *nu i-a mai rămas decît să cucerească a doua*. Dar aceasta a doua devine apoi iarăși prima, după care mai *răsare încă o nouă „a doua”* și așa mai departe.

Înaintînd cu succesul aparent și adînc în mijlocul pozițiilor germane, inamicul se obosește în curînd și atunci e gonit, prins între trei focuri, nimicî*); iar chestiunea însăși *cîte anume linii de tranșee* și-au construit Germanii, rămîne nedeslegată și aceasta împiedică de obicei pe inamici, să mai repete încercările sale de pătrundere.

Iată la ce rezultat duce sistemul german de înaintare fulgerătoare, pentru *asigurarea* construirii la spatele armatelor, în liniște și în libertate, a unui *zid subteran de netrecut!* S'ar putea face aci o observație, că și inamicii Germanilor *pot să și construiască* un asemenea zid de netrecut. Da, foarte ușor.

Însă problemele Rușilor și Francezilor sînt diametral opuse celor ale Germanilor.

Rușii și Francezii nu pot decît să *evite* construirea tranșeelelor-monstre; ei au tot interesul ca să forțeze frontul german și să *gonească cît mai curînd pe Germanii de pe teritoriul rus sau francez*, pe cînd Germanilor le trebuie anume să se menție cît mai mult pe teritoriile streine. *Aci e secretul tacticei germane.*

Nodul Gordian

Stabilind frontul de asediu în centrele fronturilor generale din Polonia și Franța, mulțumită rapidității primelor mișcări în masă, Germanii mai departe urmăresc două lucruri, **două posibilități: spargerea frontului** inamic într'un anumit punct al centrului prin superioritatea lor tehnică și de nervi, *sau ocolirea,*

*) De aceeași natură sînt și ofensivele parțiale rusești din Carpați. Cu toată „neepuizarea” Rusiei în oameni, ea chiamă deja anul 1916. Pas cu pas Austro-Germanii cedează unele pozițiuni carpatine, ducînd aci defensiva după ultimul cuvînt al artei de războiu în munți, atrăgînd pe Ruși spre isпита de a invade Ungaria, odată ce ei sînt nevoiți să stea locului pe restul frontului. Rușii sufar pierderi de 5—6 ori mai mari numericește, decît cei care apără Carpații. Până la mijlocul drumului spre cîmpia ungară ei vor fi complectamente epuizați, apoi gonîți, nimicîți. Alteceva nu se arată.

învăluirea aripelor fronturilor, cea ce determină centrul ne-mișcat să se retragă în grabă.

Prima posibilitate atinsă, aduce **dezastrul** armatei inamice, deoarece frontul de asediu este și el un zigzag în care părțile frontului de pildă francez, **întră** în părțile germane, îmbrățișându-se, *împletindu-se unele cu altele* într'o îmbrățișare de nedes-părjit; încît ori și ce încercare a inamicului pentru o retragere repede nu poate fi făcută *pe furis*; nu se poate evacua pozițiunea fără ridicarea artileriei, a munițiilor, a coloanelor de aprovizionare și celor sanitare, de vreme ce *fiecare mișcare e supravegheată* de projectoare, aeroplane, etc. E o îmbrățișare ce se stringe tot mai mult până la moartea unuia din dușmani.

Anume în lupta aceasta gigantică de tranșee, inamicii sînt legați unul de altul, și **totul depinde de cine va fi nevoit cel întîiu să se retragă**. Această retragere poate să fie determinată și numai prin învăluirea aripelor; sau spargerea frontului la centru și învăluirea aripelor pot fi combinate simultan. Până atunci, până la dezastrul celui retras, războiul nu este *în aparență* decît un șir de înfringeri și victorii parțiale, de ofensive și defensive, care tind spre unul și acelaș scop: *legarea cit mai tare de inamic* și apoi doborîrea lui la prima încercare de a scăpa.

Și cînd te gîndești că Germanii duc această artă, încordare, răbdare și așteptare în același timp pe 2 fronturi în contra Rusiei, Franței și Angliei!... E ceva demonic și dumnezeesc!

Anume frontul de tranșee, războiul de asediu dus de Germani acuma în plină zivă și în plin cîmp, constituie **Nodul Gordian** al întregii lupte titanice a popoarelor mari Europene. Și acest nod nu pot să-l deslege, nici să-l taie acei care nu prîcep, nu cuprind în mintea lor toată marea genului militar german. Însă pe de altă parte **a pricepe concepția germană a luptei uriașe ar însemna în același timp a se supune** cu nemărginită admirație duhului genial teuton, setos de dominație, de a impune lumii—munca, cinstea, ordinea...

În locul priceperii și luminării creerilor infectați de banalitatea vieții și de mentalitate quasi-idealistică, popoarele Rus, Francez și altele stau înaintea problemei de netrecut, orbiți de patimă și ură și nu pot să-și dea seama: de ce oare oștirile „noastre” atît de tari și mari *nu dau Neamțului cu piciorul* mai jos de spinare, nu-l gonesc din Polonia și Franța, cu toate victoriile zilnice ce le obțin aliații, cu toată sleirea Germanilor anunțată *regulat zilnic timp de 6-7 luni?*

De cite ori până astăzi s'au repetat lucrurile: înaintarea vertiginoasă a Germanilor ne înspăimîntă, retragerea ne bucură și cu toții proclamăm marea dezastru suferit de Neamț. Dar deodată urmează: întoarcerea lor, **lovituri strașnice**, urmărirea dușmanului, culegerea roadelor victoriei și retragerea la pozițiile lor.

Neînțelegînd toate acestea, neîmbrățișîndu-le, lumea e ne-

mulțumită că Germanii s'au oprit și *nu au sfințit definitiv cu războiul*; după sfințitul operațiunii parțiale chiar a celei mai victorioase pentru Germani, această lume **nu și închipue ce anume a avut loc**. Imaginația mulțimii ia războiul drept o bătae din crișmă, presa nu face nimic ca să clatine această convingere; lumea are urechi și ochi dar nu aude nici nu vede și din nou blestemă pe Neamț, care nu i-a arătat *nici de această dată* o minune divină și n'a doborât **definitiv** pe inamicul de 8 milioane la est și 4 milioane la vest, și care deci n'a avut un succes serios ci numai ne minte, *exagerează și ne înșeală...* Lipsa oricărei sistematizări în mentalitatea publicului nu-i dă posibilitatea să priceapă războiul sistematic, negrăbit, treptat și **progressiv**.

Situația la Răsărit

Din toate procedurile Germanilor, războiul lor de tranșee e ceva colosal, fără precedent în arta militară, și în umbra lui acțiunile flotei, blocusul Angliei prin submarine, lupte aeriene etc. nu capătă acuma decât o însemnătate cu totul *secundară*. Efectele minelor, luptelor navale sau ale raidurilor de aeroplane, și zeppeline, cu toate că acestea probează superioritatea enormă a aviației militare germane, *vor fi un surplus folositor*, dar a-tita tot.

Și fiindcă ofensiva germană e pronunțată în Polonia, iar defensiva stabilită în Franța, războiul de tranșee, de asediu, duce la **primele rezultate hotărâtoare nu în Franța, ci pe frontul austro-germano-rus**. Pentru complectarea celor spuse mai sus despre acest sistem, pentru formarea convingerii cum se va sfinți războiul, nu ne rămâne decât să analizăm detaliat, ca adevarați profani, poziția Germanilor și a Rușilor.

Frontul luptelor din Polonia și-a numărat toată iarna alțiia combatanți, ciți au putut *sătura* pe deplin nevoile războiului de iarnă; a fost în tot cazul ceva *limitat de condițiunile timpului*. A venit primăvara, vine vara, și inamicii vor expune masse tot mai mari una contra alteia. Mai, Iunie, Iulie—iată lunile marilor lupte, menite să *hotărască soarta războiului întreg*. Care soartă?...

Și în 8 luni trecute și în câteva luni viitoare lupta Austro-Germanilor în contra a circa 10 milioane de soldați ruși a fost, este și va fi *foarte grea*. Chiar stabilirea frontului de tranșee din Franța a fost un lucru comparativ ușor. Cu toate acestea o ochire cât de scurtă pe harta regiunilor de operații, ne arată că Rușii n'au ocupat în timp de 8 luni, cu toată superioritatea lor numerică enormă, decât Galiția Orientală și de mijloc **adică o porțiune de pământ egală cu... Basarabia**.

Din punctul de vedere românesc al unei *țări mici*, o asemenea ocupare e ceva impunător, dar nu pe masstabul rusesc, german sau și austriac. *Relativ la forțele întrebuintate până acuma de Ruși*, teritoriul acestor părți ale Galiției e un fleac și

jumătate. Galiția Occidentală, cea de Sud-Vest și Bucovina sint în minele Austro-Germanilor.

Apoi Germanii mai stăpinesc un teritoriu din Polonia cu 5 mii de kilometri pătrați, **mai mare decît Galiția de sub Ruși**; Germanii până la ultima lor victorie asupra armatei a X-a rusă au stăpinit mai puțin teren, dar cu apropierea primăverii și *avînd nevoie de pămîntul arabil* al Prusiei răsăritene pentru sămănături, au gonit pur și simplu pe Ruși de acolo și au ocupat pentru operațiile lor militare, jumătate din guberniile rusești Lomja și Suvalchi. Și dacă s'ar fi putut inchipui, că nici această Galiție nu ar fi fost ocupată de Ruși, atunci am dori să vedem mutra rusofililor și să știm la ce bunăoară, s'ar reduce celelalte succese „strălucite” ale „formidabilei” armate rusești?

Restul frontului nu semnalează decît insuccese pentru Ruși, iar încercările lor desperate a trece creasta Carpaților, învădările parțiale în văile Ungariei—toate au avut și au rezultate deplorabile pentru rusofilii-romîni. Și totul—mulțumită **exclusiv** frontului puternic, declintit la centru, dela Vistula până la Carpați, unde sute de mii și milioane de soldați în mod inconștient realizează cerințele înalte ale artei militare.

Nu e de priceperea nici chiar a soldaților germani *înțeleșul* atacurilor demonstrative cu călcare pe loc și cu jertfe mari, care ne uimesc și pe noi uneori prin *sterilitatea lor aparentă*,—dar acești soldați sint executătorii excelenți ai acțiunilor parțiale practicate de mareșalii napoleonieni ai Kaizer-lui, și care tot mai mult consolidează acest centru al frontului, acest zid de tranșee, a căruia **singură existență înseamnă inițiativa și libertatea deplină** pentru Austro-Germani în ofensiva lor în Polonia de Nord, ca și în defensiva de pe creasta Carpaților sau în ofensiva foarte probabilă dela Sudul Galiției și în Bucovina.

Rușii și Germanii.

Rușii *ar putea* să reușească foarte bine să înfrunte superioritatea această strategică a Austro-Germanilor **prin învăluirea flancurilor** frontului, prin pătrunderea adîncă în Prusia Orientală și în Ungaria în direcțiile Maramureș-Sighet și Bistrița. Încercările lor desperate în aceste direcții au și avut loc, dar și-au avut **soarta, prea bine cunoscută** ca s'o mai relevăm aci.

Cu toată superioritatea ei numerică foarte mare, *calitatea* trupelor Rusiei cade tot mai jos pe măsura chemării nouilor contingente de țărani timpii *din peșterele urșilor*, pe cînd calitatea trupelor de complectare ale Germanilor se ține la același nivel ca la începutul războiului *mulțumită culturii generale înalte germane*. Rușii nu sint tari ca să-i strîngă pe Austro-Germani la extremele părți ale aripelor frontului, pe cînd Germanii îi string tot mai tare la Covno, Suvalki și Lomja precum și în Sudul Galiției și în Bucovina, învăluindu-i pe Ruși aci și **oprindu-le ofensiva prin linia de fier, de asediu Vistula—Carpați.**

Mai ales în Nordul Poloniei Germanii mult inferiori numericește, **de trei ori** au executat aceleași înaintări din spre Lacurile Mazuriene, aceleași retrageri și aceleași stabiliri pe teritoriul inamic, reușind să *distrugă coplect două armate rusești* fiecare de 350—400 mii. Și toate acestea **iarăși** mulțumită centrului suprem de solid de tranșee stabilit pe Ravka, Bjura, Pilița, Nida, Dunaet etc., *unde tot Nemții atacă mai mult*, continuând consolidarea liniilor de întărituri de cimp, pipăind neîncrețtat puterea de rezistență a acestor linii și necrușând pentru această consolidare pierderi serioase, mai ales pe Bjura, la fel cu acele de pe Ypres.

Pretutindeni aci, ca și pe teatrul acțiunilor din Franța, *Germanii au făcut pe Rusia să-și concentreze și ea grosul armatei sale așa cum au vrut ei*, rezolvind în mod strălucit problema militară cea mai grea: atragerea armatei inamice asupra sa, distribuirea ei dealungul întregului front și condensarea forțelor inamice pe alocurea, *în anumite puncte*. Așa și este în realitate: formidabila armată rusească în loc de a înainta victorios pe linia rezistenței minimale, **calcă pe loc timp de opt luni de zile**, se plictisește și se sleiește în împletiturile frontului zigzagoid de tranșee.

Distribuții dealungul Niemenului, Narevului, Ravei etc. în mase relativ mici, fără să cunoască ce se face în părțile armatei lor, chiar cele mai învecinate, militarii ruși *cu sufletul și concepția vieții primitive*, se buimăcesc tot mai mult de monotonul mers al lucrurilor, de efectele apărării și atacului, superioare tehnicește, ale inamicului. În loc de a se realiza speranțele tuturor de a se bate *în țara nemțească*, ei se văd tot în Rusia sau în Galiția ruteană, în solul glodios sau înghețat al căroră, șase luni își fac șanțuri de apărare ca să le părăsească, *să le facă din nou în alt loc* etc., fără sfârșit.

Astfel lucrurile de pe frontul de Est, în centrul întins al acestui front, s'au îndrumat în aparență spre o situațiune identică cu cea dela Vest. **Dar e o diferență mare între dispozițiile trupelor ruse și franceze**: om relativ foarte cult, Francezul știe să-și *varieze* monotonul vieții, el nu se coboară spre starea animalului băgat în infernul tehnicei, pe cind Rușii, cu inferioritatea lor politică și mintală... Dar de ce să mai insistăm! Doară toată lumea nu poate să nu înțeleagă că *cu nivelul moral și mintal rămas acelaș ca și în războiul ruso-japonez*, Rușii nu mai pot avea nici un succes serios, fiindcă sînt buimăciți, *se luptă pentru un scop necunoscut* și în opt luni nu văd cu ochii lor nici un rezultat serios.

Psihologia specifică

Rusia e prea mare, Polonia e streină, și fiecare soldat știe că *Nemții nu vor ajunge nici odată la vatra lui îndepărtată*, deci se repetă aproape în întregime dispoziția Rușilor din

războiul japonez, foarte favorabilă acuma austro-germanilor, în lupta lor suprem de încordată pentru existență.

Oricit de supus și rob blind e soldatul rus în masă, dar ia să-i dați lui conștiința simplă că el *își apără patria* lui, nu Polonia, de năvălirea dușmanilor! Ați vedea atunci schimbarea lui și la față și la suflet, **încordarea posibilităților nemărginite sădite de natura contemplativă a poporului lui Tolstoi**. Inșă acest popor, mulțumită întinderii uriașe a patriei lui, *nu crede nici odată că vre-un dușman îl amenință*; iar cînd este chemat să și apere patria, nu vede decît cu uimire că se luptă nu pe granițele Rusiei, ci în Polonia, Mancuria, Turchestan, Caucazia, Lituania (Basarabia?) printre *chipuri streine*, pentru chipuri streine, pentru pămîntul *altora*, națiuni pe care *nu le pricepe și le disprețuește*.

Singură Galiția i-a fost scumpă, el a și înghițit-o, dar după aceasta a aflat cu uimire, că nici ea nu este țara făgăduinții, țara sfinților cneji și cucernicilor strămoși, **cum i s'a spus**, ci e ceva străin prin port și grai, prin tot, și deci nu e bun decît pentru ca cuceritorul să-și procure recompensa... *ceasornice și alte suvenire*. Aceiași mentalitate stăpînește în fond și pe ofițeri, mai ales pe cei de complectare, eșii din plutonieri și caporali.

Galiția a fost cucerită prin jertfe colosale. I se cer acuma militarului rus jertfe ulterioare îndoite, întreprinse, supraomenești spre... Viena și Berlin.

Mintea lui refuză să-i însuflețească brațul ostenit și inima ce s'a și zdrobit de durere...

Iată de ce în timp de opt luni Rușii nu reușesc să-și deschidă **drumul** spre Silezia, Cracovia, Cîmpia Ungară, Pozen, Torn, Prusia, cu toate că presa „latină“ de pe Dimbovița se îmbată de închipuite și sperate invazii ale Rușilor și de cuceririle Vienei, Budapestei, Koenigsbergului, Cracoviei.

Iată de ce nici înaintarea Rușilor de acuma trei luni spre Torn **n'a neliniștit cituși de puțin pe Germani**, care cunosc chiar și psihologia Rușilor foarte bine, pe cînd mîndrii „latini“ se deosebesc în mod excepțional prin ignoranța lor în privința a tot ce e la Răsărit de Prut și *cunosc Rusia tot așa ca și pe China*.

Iată de ce inițiativa acțiunii rămîne în mînile Germanilor, cu toată încîntarea „noastră“ că ei ar fi reduși la neputință, și **iată de ce e imposibil Rușilor să se mai aventureze** departe peste creasta Carpaților, de vreme ce sînt pînziți bine la Est de Lacurile Mazuriene și la centrul frontului cel de tranșee, de asediu.

La Przemysl a fost **ultimul succes aparent al Rușilor**, iar succesele lor esențiale **au încetat cu mult înainte**.

A avut deplină dreptate feldmareșalul Hindenburg cînd a spus *cu două săptămîni înaintea luării Lodzului*, că Rușii sînt

„deja „mürbe“ ceia ce am traduce în rominește pur și simplu prin „vlăguiți“ în înțelesul specific și vulgar al cuvîntului.

Au dreptate și reprezentanții înalți ai coloniei franceze din București cînd exprimă **desamăgirea Franței asupra Rușilor** și cînd îi înjură pe acești aliați călători extraordinari spre Berlin.

Istoria se repetă

Și repetarea istoriei nu servește la nimic pentru dușmanii cei „din principiu“ ai Germanilor. *Războiul Ruso-Japonez se oglindește perfect în evenimentele din Polonia*, numai că actualul măcel e făcut pe o scară mult mai mare. Rusia în 1905 a plătit Japoniei 240 milioane ruble pentru „întreținerea“ (nu despăgubire—ferească Dumnezeu!) militarilor săi—240 de mii—capturnați de Japonezi; în acest număr intrau și 25 generali și amirali, au fost **regimente întregi** cu comandanți cu tot, au fost și două brigăzi complete, afară de divizii și un corp capturate la Port-Artur.

Actualul războiu le-a și dat Germanilor peste 650 de mii de prizonieri Ruși, printre care circa 3 mii de ofițeri și vre o 30 de generali—**toți capturați pe cîmp deschis**, nu prinși ca garnizoană a vre-unei cetăți; afară de aceasta și Austriacii cei „păcătoși“ au făcut **peste 250 mii** de prizonieri Ruși cu 7 generali. Nu vă satisface pe Domniile Voastre această diferență dintre succesele germane și cele japoneze? Nu constituie ea un semn caracteristic și precis?...

În schimb Rușii declară, că au făcut prizonieri peste 150 mii de Germani și peste 250 mii de Austro-Unguri, nesocotind garnizoana din Przemysl; dar în 1904—1905 toată Rusia avea credința fermă, formată *după comunicatele oficiale rusești*, că prizonierii Japonezi sînt **cel puțin** în număr de 500,000!... Însă la încheierea păcii nu au fost restituiți Japoniei **decît 28 de mii**. E ceva neînchipuit de frumos și impunător, nu i așa? Rușii păstrează o tăcere profundă asupra chestiunii **cîți anume generali germani** sînt făcuți prizonieri de către ei.

Dar noi știm că pe cînd armata X-a a Rușilor, înconjurată la Sulvachi, a pierdut doi comandanți de corp și alți 6 generali de divizie și brigadă, *generalul german von Müller înconjurat de Ruși* în centrul Poloniei în Noembrie, a știut, prin lupte uriașe de 4 zile, să spargă centura și **să scape** cu întregul său corp de 50 de mii de soldați **părăsind numai răniții ca pradă Rușilor...**

Istoria se repetă. *Tonul și stilul* comunicatelor rusești din războiul ruso-japonez a înviat în comunicatele Marelui Duce generalisim, încă cam pe la finele lunii Noembrie, și de atunci crește în conținut ca și în formă: aceleași explicații ale înfrîngerilor, aceleași pregătiri *ale opiniei publice* pentru aceste înfrîngeri sau retrageri prin anunțarea, că pe frontul—punct cutare **s'ar fi observat numeroase concentrări de trupe inamice**; însfirșit aceleași scuze pentru unele lovituri, motivate prin aceia că „*am fost în minoritate*“.

Auziți? În minoritate!... Rușii sînt puțini, slabi: să le dați deci mai repede o mîna de ajutor necondiționat, să le sporiți armata de jumătate de milion ca să bateți împreună și definitiv pe Nemți! Grăbiți-vă!

Cugetați cum vroiti. Dar și un elev de clasa I pricepe, că Rusia posedă un număr incomparabil de superior de unități de trupe față de Austro-Germani, precum și că resuficiența de căi ferate în Rusia, e mai mult decît compensată tocmai prin cantitatea efectivelor în luptă, **îndoită și întreită**. Sau poate această insuficiență constituie scuza inițială pentru înfrîngerii?...

„Dacă Rușii ar posedea căi ferate la fel cu cele germane“... Dacă ar fi fost așa, n'ar fi existat Germania de azi, și Rusia de azi, nici n'am fi avut războiul actual. Judecata sănătoasă ține seamă numai de **realitatea dată**, nu știe de nici un „dacă“.

Pregătirea, numărul și calitatea

Pregătirea serioasă pentru război nu constă numai din numărul oamenilor înarmați; șansele de izbîndă nu se compun din *dorințele „noastre“ pentru victoria Rusiei*.

Căderea Przemyslului de pildă, e o mare rușine pentru Austrieci, oricît ar căuta ei să invoace cauze scuzabile pentru cedarea cetății, Rușilor; rușine pentru organizația aprovizionării, fiindcă Rușii **neputînd lua nici unul din forturile cetății**, au triumfat acolo numai mulțumită *înfometării* îndurate de garizoană. *)

Cu 2 ani înaintea războiului, generalul german Moltke a fost la Petrograd, pe atunci—Petersburg. Ministrul de război Suhomlinov i-a arătat noul sistem de automobile militare introduse în armata rusească și a spus că numărul acestor automobile e eutare.

— „Ei bine,—a observat Moltke,—dar mă îndoiesc dacă aceste automobile pot fi de folos serios, în Rusia lipsită de șosele“.—„Nu-i nimica,—i-a răspuns Suhomlinov,—Germania și Austria posedă șosele foarte numeroase și perfecte“.

Apoi acelaș Suhomlinov a făcut în Dumă și pentru presă acum 2 ani declarația solemnă, că „Rusia nu vrea războiul, dar e pregătită pentru a-l duce“...

Realitatea de astăzi rîde cumplit de calamburul „fin“ al ministrului rus, și de „pregătirea“ ru-ească...

Numărul și calitatea s'au ciocnit: care va birui? Mai înainte vreme dușmanul bătut prin superioritatea numerică sau

---

*) Ținem să amintim aci că căderea Przemyslului n'a influențat serios mersul luptelor. S'au detașat cele 300 de mii de Ruși-asediatori, dar au fost contrabalansați de rezervele austro-germane. Așa cum stătea Przemyslul izolat timp de 4 luni în mijlocul Galitiei de mijloc deja ocupată de Ruși, el și-a pierdut însemnătatea strategică pentru uriașul front austro-rusec, și nici n'a jucat vre-un rol de pivot sau de obstacol în contra armatei rusești în general. Realitatea a distrus deja legenda despre extrema sa măcar serioasa lovitură pentru Austro-Germani ce ar prezenta-o luarea acestei cetăți de către Ruși.

de împrejurări, fusese totdeauna cam egal cu învingătorul în ce privește **arma, tehnica și cultura generală.**

Bataia juca uneori rolul lecției binefăcătoare, și Petru cel Mare după lupta victorioasă din Poltava a băut întâi în sănătatea „învățătorilor mei în arta militară—Suedezii“. În vremea de astăzi însă arta militară *nu se capătă pe cîmpurile de batae*, nici vigoarea generală, nici orientarea și seninătatea sufletească individuală. **Ele trebuie pregătite în timp de pace** prin educația politică, socială și fizică a întregului popor. Tocmai ceia ce **nu s'a făcut** în Rusia, tocmai ceia ce se făcea cu neglijență în Franța.

De aceia și vedem cum după comunicatele franceze și rușești „Nemții“ sînt în stare să întreprindă deartîndul unul după altul **22 atacuri violente cu aceleași trupe** în timp de o zi, iar de pildă Francezii, executînd la început atacul cu maximum sforțării și încordării, nu l mai pot repeta și au imediată nevoie *de odihnă prelungită* pentru nervii zdruncinați și betegiți. Armata nu e decît producția esențială a poporului însuși.

„Numărul“?... Spre Mai-Iunie desigur că nu numai Germanii vor pune în foc rezervele numeroase și armatele noi. Numărul nu va lipsi Rușilor, poate nici Francezilor. Dar calitatea? Mai ales acea a **rezervistului țaran rus** și a tineretului francez?..

Toate aceste întrebări, toate semnele sus arătate ne dau temeiu să ne formăm *o părere definitivă asupra tendinței și rezultatului războiului actual*. Sînt oameni pentru care sînt **de ajuns** toate cele spuse mai sus. Sînt și alții pentru care ar fi **de prea puțină însemnătate** chiar o minune Dumnezeiască arătată în favoarea Puterilor centrale.

Între aceste două extremități se mai găsesc multe gradații de păreri și convingeri, în formarea cărora **totul depinde numai de bagajul vieții**, experienței, spiritului critic, etc...

Preludiul și opera

Prima perioadă a războiului s'a sfîrșit și s'a sfîrșit în **folosul Austro-Germanilor**. Tirul stabilit, deprinderea de a lupta sistematic, de a se orienta, e însușită de armatele lor încercate. Bazele de luptă utilizate sînt acele străine, nu acele proprii, care nici *nu sînt atinse*.

Nu mai Galiția, prelungirea firească a plaiului uriaș rusesc, **neavînd nici un obstacol natural s'a dat jertfa Rușilor**, prea numeroși la început în lupte pe cîmp deschis.

Polonia de Vest, Belgia și Nordul Franței toate trei—țări industriale, sînt supuse Germaniei și după războiu nu vor face concurență industriei germane intactă.

În Belgia, Nordul Franței și în Polonia, Germanii construiesc noi linii ferate, samănă, fac—nu se știe pentru ce—niște îmbunătățiri simțitoare, a căror roade se pot aștepta *peste zeci de ani*. Ce o așteaptă în special pe Belgia nu se știe, dar din populația ei, 95% s'a întors acasă, și în limitele posibilității s'a reluat lucrul...

Marele preludiu, uvertura e pe sfârșite. Cu anotimpul cald se începe însăși opera, care se pare că va fi **mult mai scurtă**.

Încă puțin timp și vom auzi scrișnitul hotărît din dinți, trosnetul oaselor sfărmate, iar pe deasupra vor pluti sunetele de Marcia Funebra, enigmatică, mondială...

*Mai, Iunie, Iulie... și războiul, sfârșit astăzi în principiu, se va sfârși și în realitate, de fapt; dacă vor mai fi ciocniri de trupe cit mai numeroase, ele nu vor mai schimba rezultatul, nu vor schimba condițiunile păcii, nu vor dicta învingătorului german concesioni. Lovitura decisivă va avea loc la Răsărit și ceia ce va fi mai departe nu importă, odată chestia rezolvată în mod principal. Presiunea supremă asupra armatelor ruse, retragerea lor și **dezastrul** nu ne vor face să așteptăm mult.*

Nici succesele în Dardanele, de altfel foarte problematice și discutabile *), nici blocarea Germaniei nu vor servi cuconașilor-englezi, bon-vivanților francezi și țăranilor ruși la nimica. *Germanii vor mânca piine de pae, dar vor învinge.*

Dealtfel nici nu poate fi vorba de lipsa serioasă a alimentelor în Germania; acest popor prin organele sale de guvernare nu-și așteaptă ceasul când lipsa se declară ajunsă la culme, ci *cu mult dinainte* își lămurește rezervele și regulează consumația; apoi să nu uităm că **cei dintâi ar muri de foame** cu siguranță în Germanii, ci cei 1,000,000 de prizonieri, apoi populația Poloniei 4 milioane, a Belgiei 7 milioane și a Franței 4 milioane. Cunoscînd bine aceasta, toate țările neutrale sau inamice Germaniei nu iau **de fapt** măsurile complete și extreme în contra aprovizionării Germaniei **) încît un chilo de făină de grîu în Berlin nu costă decît 60 bani.

Dealtfel se apropie vara și toată Germania și Austro-Ungaria prezintă deja *arăhuri și semănături nesfârșite*; fiecare petec de pămînt e utilizat, grădinele publice transformate în grădini, toată tehnica agriculturii, îngrășămintelor etc. dusă cu in-

---

*) Strîmtorile nu pot fi forțate fără o armată debarcată de cel puțin 300 de mii. Rusia ar putea face așa ceva, dar în afară de acțiunea flotei turcești de pe Marea Neagră, amenințînd orice încercare de transport de trupe, Rusia nici nu mai posedă măcar 100 de mii de oameni armată de prima linie disponibilă și atît de necesară pentru asemenea operație extraordinară. Cu rezerviștii și miliția nu se poate face o debarcare; iar trupele rusești de prima linie, angajate în Polonia și Carpați, sînt pe sfârșite.

De altfel în general: legați, amenințați și compromiși de puterea Germanilor, de rezistența Turcilor,—Rușii, Francezii și Englezii au nevoie de fiecare soldat, de fiecare tun, acolo unde-i pîndește Teutonul. De aceia Serbia nu primește nici un ajutor serios prin Dunăre; de aceia Bulgarii rîd de amenințarea Rușilor de a debarca la Varna, Burgas și... New-York... Și poate de aceia Românii s'au temut mult vara trecută de debarcarea Rușilor la Iași? Sau îi mai e frică și acuma?...

**) În fundul sufletului guvernanților ruși, engleji și francezi existînd convingerea tacită asupra tării germane și primejdiei de moarte pentru 16 milioane de Polonezi, Francezi, Belgieni și prizonieri, guvernele nu duc lupta economică la extremitate adevărată. *Memento mori* sună mai mult pentru inamicii Germanilor...

tensitate ce n'a existat până astăzi în lume. Ca rezultat, Germania va avea provizii poate și pentru export.

Rusofilii noștri spun că toate acestea vor fi stîrpite de copitele cailor a două-trei milioane de cazaci și trupe de cavalerie rusească, după **vechiul plan rusec de forțare a Carpaților și invadare a Ungariei**, imediat ce se vor ridica erburile. Dar a trecut vremea năvălirilor de horde călărețe. Chiar dacă vom vedea căzăcimea pătrunzînd în Ungaria de Nord, ea va fi scoasă de acolo prin alte mișcări ale frontului austro-german, *precum a fost scoasă și gonită toamna trecută din Sighet, Muncaci, Bartfeld, etc.*

Unul din învățămintele capitale pe care le putem trage din actualul războiu, este *rolul neînsemnat pe care-l joacă arma cavaleriei*. Evident, cavaleria contestă cu îndirjire faptul, dar aserțiunea aceasta e confirmată de părerile ofițerilor germani, francezi și englezi. Cavaleria luptă în cea mai mare parte a timpului, pe jos, poartă baioneta—armă destul de streină pentru un cavalerist,—și face absolut acelaș serviciu de tranșee ca și infanteria.

Japonia în 1904—5 n'a avut aproape de loc cavalerie față cu căzăcimea rusească, dar a eșit victorioasă peste tot.

Schema campaniei de vară

Ne cam apropiem de sfîrșitul lucrării. Rezumăm dîntău *schema luptelor hotărîtoare pe teatrul oriental de operații*.

Armatele austro-germane sînt împărțite în trei grupuri mari: cea de Nord între Niemen-Vistula, cea de centru între Vistula și Carpați, cea de sud Carpați—Bucovina. Polonia formează nicovala susținută de piciorul galițian; ciocanul german s'a ridicat la nordul Poloniei, iar armata rusească e fierul roș expus loviturilor, **ferecat și el de centrul frontului de asediu, de tranșee**, săvîrșind aci Rușii și misiunea înaltă și *greșala fatală*: apărînd Varșovia și socotind această apărare drept suprema chestie de cinste, de amor propriu și de *salvare a Rusiei și a tripli înțelegeri*.

Germanii au vrut să lege toate gîndirile Rușilor de Varșovia,— și le-au legat. Acuma centrul, grosul armatei rusești nu poate să se miște îndărăt *fără dezastru*. La Nord, unde armatele rusești sînt mult *demoralizate* de grelele înfrîngerii suferite în regiunea dintre Niemen și Lacurile Mazuriene,—acolo va fi executată **suprema presiune a Germanilor**, care va sfîrșima totul pe drumul ei în direcția Brest-Litovsc. În acelaș timp dinspre Bucovina în direcția Nord vor porni seriile de ofensive și defensive, false sau pur strategice.

Centrul rusec se va clătina, își va căuta salvare, *trecătorile Carpaților sau și nordul Ungariei vor pierde orice atracție pentru Ruși*, cînd ei vor vedea că distanța ce desparte o aripă sau aripile victorioase ale Austro-Germanilor dela linia a

doua rusească de apărare, e mult mai mică decît drumul de retragere al Rușilor și de concentrarea lor pe această linie cu Brest-Litovsc în frunte.

Dacă totuși Rușii vor reuși să se retragă la vreme cu de-zastrul numal pentru centrul lor, atunci armata lor sau va fi *lăsată în două* spre Nord-Est și spre Sud-Est avînd la mijlocul spatelor mlaștinile enorme din Pînsce,—sau va fi aruncată numai spre Sud-Est, *tăindu-se comunicația* Poloniei cu Petrograd-Moscova-Rusia Centrală. În ambele cazuri *se va sfîrși de fapt cu războiul*, de pe teatrul de Răsărit.

Însă cu un singur „dacă”. Dacă Germanii vor constata o sleire considerabilă a Francezilor... *În acest caz lovitura hotărîtoare va fi dată în Apus*. Ar fi ceva excepțional și cam puțin probabil, dar cine știe acuma precis cum stau forțele Franței pe frontul de luptă? Vedem doară neconținut cum cu slăbirea puterii franceze, cu sfărțimarea ei de zidul de tranșee germane, *Germanii tot detașează de aci trupe însemnate*, trimițîndu-le pe teatrul oriental, după antrenarea și botezul de foc de pe frontul occidental. Deci ne putem aștepta la *surprize mari*.*)

În legătură cu aceste considerații ne amintim constatarea noastră făcută la începutul acestei lucrări: *centrul frontului apusean e umflat spre interiorul Franței, și Germanii duc aci defensivă*, de oarece înfringerea aripelor frontului nu pot avea alt efect decît alinierea în regului front, iar învăluirea centrului francez nu se poate executa de vreme ce acest centru se găsește în depărtare, *înspre interiorul Franței*, și e apărat de armata unitară, cam superioară numericeste și puțin inferioară ca calitate.

Însă *centrul frontului răsăritean e umflat spre Germania, și Germanii duc aci ofensivă*: armata rusească de trei ori superioară ca număr e mult inferioară în ce privește calitatea; *înaintarea centrului ei, s'a făcut cu neputință*, de cînd slăbiciunea aripelor în Prusia răsăriteană și în sudul Galiției s'a manifestat cu atîtă evidență; retragerea de asemenea e cu neputință, fiindcă centrul rusesc e încătușat de centrul german și plîdit de aripile victorioase ale inamicului, mai ales dinspre lacurile Mazuriene: aci zdrobirea aripilor rusești, e sigură, după care zdrobire *enormul centru rusesc e învăluit, luat dela spate*.

În rezumat Germanii au deja avantajul *învăluirii firești* a armatelor rusești dinspre aripi, și nu le rămîne decît să adauge la acest avantajiu o sforțare pentru zdrobirea definitivă a aripelor sau a *unei aripi* de nord, trecînd la defensivă activă în Galiția de sud. Iar dacă Rușii sînt și mai păcătoși decît îi cunoaștem, atunci vor fi zdrobiți prin presiunea supremă în Galiția și aruncați spre nord.

*) Aci emitem încă o ipoteză: din considerațiuni pur politice se poate admite, că Germanii vor încerca întâi zdrobirea Franței, care zdrobire ar însemna pentru toată lumea o nevoie imperioasă de a începe imediat lupta. Această ipoteză își găsește oarecare bază în faptul că și pe teatrul de războiu din Orient Germanii au stabilit tot frontul de tranșee, de asediu, între altele poate și pentru eventualitatea impetului asupra Franței.

Sinteza strategică supremă

În toate aceste perspective, atacurile concentrice asupra Varșoviei sau problema investirii și luării unor cetăți rusești nu căpătă decât o însemnătate absolut secundară. **Primul rol îl joacă sinteza strategică** vămișlită pe o hartă în scară mică și izvorită din privirea liniștită și pătrunzătoare în spațiu și în timp asupra teatrului operațiilor, după ce Germanii au studiat absolut detaliat amănuntele minimale ale topografiei, a dislocațiunii trupelor și a mijloacelor de comunicație ale inamicului.

Această capacitate de sinteză supremă pe care o manifestă de pildă **feldmareșalul Hindenburg** ese din amalgama filosofiei nemțești, a tehnicii militare etc. despre care am vorbit mai sus. Ea nu poate fi căpătată de negermani, fiindcă **numai Germanul are cunoștinți adânci geografice, istorice, sociale, economice**; numai el e deprins să jongleze cu noțiuni reale de „stat“, „națiune“, „războiu“, „probleme internaționale“; numai el s'a gândit bine **cum trebuie croită harta Europei**, pe care o cunoaște până la *ultimul cătun...*

În schimb, statul-major rus nu are această concepție adâncă. Distribuind trupele rusești *așa cum au vrut o Germanii*, comandamentul rus a slăbit aripele, descoperind călcăiul lui Ahille; **Rusul trăește încă cu speranța și credința, nu cu cunoștința și știința supreme**. Parcă l vedem înecându se în hărțile cele mai detaliate topografice ale Poloniei (mult inferioare celor germane), neputincios pentru crearea sintezei strategice, **încurcat printre copacii plasați de Germani** însă fără a vedea că ei fac o pădure deasă.

Dealțul e și... *tirziu*. Inerția destinului a voit ca „formidabila“ armată rusească prost condusă, să se găsească cu grosul ei ținut, **țintuit** pe loc, la o distanță de 300 kilometri spre vest *de la punctele ei de scăpare*, pe cînd Germanii se găsesc deja la 180 kilometri dela aceste puncte spre Nord.

Rezultatul s'a definit, și nu mai mult ca peste 4 luni, be-răria și cofetăria romînească amorezată, care trimite acuma spre Rusia nenumăratele sale „urale“, va depune la mormîntul frumosei căzăcimi o cunună cu lente de doliu.*).

Lumea nu e deprinsă să cugete cu hărți, spații, termeni, cu forțele de stat, politice și social-economice. *Ea nu le ciocnește între ele în crierii ei*, nu jonglează, nu totalizează conturile dintre organizmele naționale, cele active sau pasive, nu îmbrăți-

*) După noi, toate argumentele rusofilismului de azi numai acoper... frica rușinoasă a Romînilui, nepot a lui Traian, orbit astăzi de *relativa* putere rusească... Ar fi ridicol ca o armată de 10—12 milioane de Ruși, cooperînd cu Franța și Anglia, **trează de data această** după interzicerea alcoolului în Rusia, — să nu fi făcut până astăzi o ocupare ca aceia a Galiției de mijloc și de Est!... Puterea aceasta impunătoare dar pur relativă, e datorită unui factor nou, neprevăzut de nimeni: desființarea rachiului, fără care lucru Rusia ar fi fost *deja zdrobită definitiv...*

șează **spiritul și energia** lor. Cofetăria, berăria românească și comandamentul rusesc sînt **produsele aceleiași culturi superficiale**, fără sinteza filozofică și practică a Germanilor. De aceea și rudenia apropiată dintre comandamentul rusesc și berărie, e în afară de orice îndoială.

Germania, Lumea și România după războin.

Nu ne rămtne dect o încheiere, regretăm că nu tocmai scurtă, dacă vroom să ne gîndim mai serios la „Enigma anilor 1914—1915“.

Ce gîndesc Germanii de dușmanii lor? Sentimentele lor diverse se pot rezuma în cîteva cuvinte :

Pentru Rusia, indiferență.

Pentru Belgia, dispreț.

Pentru Franța, compătîmire și milă.

Pentru Anglia, o ură nețărîmîrîtă, adîncă.

„Căzut au sorții astăzi pentru Troia

„Iar mîine pentru alții vor cădea...“

Ca succesori al lumii latină franceze, în veacul al XIX-a s'a expus lumea anglo-saxonă. Astăzi a venit vremea triumfului german, iar după aceea se vor ridica Slavii, dacă nu vor întîrzi mult cu însușirea culturii în persoana Rusiei. Credem că **aceasta și de astă dată va scăpa trenul, deci rîndul rasei galbene va veni mult mai încurînd**. Se vor ridica Indiile, lumea musulmană ?

Germania biruește, fiindcă dușmanii ei s'au încurcat în viața fără grije, în cultul formelor deșarte și în minciuna cuvintelor înalte, *pierzînd vremea, munca și sănătatea*. Pentru a lupta cu Germania „restul lumii“ face acuma promisiuni nerealizabile, sacrifică țările mici ca Serbia *) și Belgia, lasă cîmp liber Japoniei și Statelor Unite. . Cu toată neiscușința în perfidie a diplomației sale, Germania știe bine două lucruri: 1) *actualul război aprînde focul patimilor omenești*, care produc incendii lăuntrice între partide, clase sociale, ca și ciocnirile grozave dintre popoare; 2) **stăpîna mărilor e în imposibilitate de a organiza și prevede în grabă armatele mari improvizate fără serviciul militar obligator**. Vine vremea cînd fiecare va vrea să se folosească de ocazie; și fiindcă va fi imposibil să se folosească pe socoteala lumii germane victorioase, **toți se vor arunca asupra celor cu pămînturi întinse și colonii bogate**.

Cînd mîntile Rusiei în 1904—5 au fost legate în Asia, Germania *nu s'a folosit* de nenorocirea vecinului și nu i-a complicat situația în Europa. Cînd acuma Rusia și Anglia sînt ocupate în Europa, Japoniezii, elevii Germaniei în arta militară, s'au și folosit, dintăi pe socoteala Germanilor, apoi și pe socoteala

*) Moare acest eroic popor, lăsat fără nici un ajutor serios !

intereselor rusești și engleze în China: doar nu degeaba sînt aliații fideli ai Angliei!...

Piticii galbeni se apropie de toate posesiunile europenilor din Asia, Anam, Indii, și sînt pe punctul de a deveni clasa stăpînitoare a Chinei, organizînd acest colosal material omenesc după chipul și asemănarea lor... Fost-a Kaizerul naiv, cînd a pictat faimosul tablou al primejdiei galbene cu inscripția: „Popoare ale Europei, apărați bunurile voastre supreme!...”

Cu victoria Germaniei va înceta existența asuprailor de naționalități în Europa. Nu afirmăm precis, dar constatăm cam următoarele tendințe spre realizare:

Irlanda nu va mai fi în asfixie cronică sub Englezi.

Finlanda se va alipi de Suedia.

Lituania cu Estonia și regiunile Baltice vor căpăta autonomia federală sub Germania.

Polonia și Ucraina vor renaște sub ocrotirea Austriei și Germaniei.

Basarabia și regiunile românești dintr-o Nistru—Bug—Marea Neagră cu Balta, Catargina, Odesa, de mărimea Munteniei și Olteniei, vor trece la România.

Bucovina și teritoriile vaste românești din Ungaria vor fi organizate ca și întreaga Austro-Ungarie, după principiul libertății națiunilor.

România va ceda Bulgariei o parte din Cadrilater.

Bulgaria va căpăta Macedonia sîrbească și grecească (în parte), poate și eșire la Marea Adriatică.

Albania sau va exista, sau se va împărți între Grecia, Bulgaria, Italia și Serbia, devenită împreună cu Muntenegrul strîns legată de federația Austro-Ungaro-Slavo-Romînă.

Italia va anexa Corsica, Malta, poate încă ceva din Savoia, Nizza și Tunisia.

Belgia se va restabili sub Germania.

Granița dintre Franța și Germania va fi renovată în folosul învingătorului.

Chestia Gibraltarului și altele din Europa, precum și ale colonilor, Egiptului, etc.—vor avea o dezlegare mai mult sau mai puțin corespunzătoare schimbărilor arătate mai sus.

Astfel Europa de mijloc se va apropia de formarea Statelor-Unite Europene sub conducerea Germaniei.

Odată cultura germană înrădăcinată în toate popoarele Europei mijlocii, Austro-Ungaria se va descompune pe națiuni dezvoltate, cu judecata sănătoasă a realității.

Și atunci de pildă Ardealul, Bucovina românească și părțile Banatului, Crișanei și Maramureșului cele pur românești vor trece, dacă vor vrea, la România mărită pe socoteala Babiloniei înapoiate rusești și întărită pe coasta Mării Negre, devenind acolo o putere cu flotă mare și cu preponderență.

Nu va rămîne Romîniei decît să se facă *adevărata Patrie-Mumă democratică și liberă*, muncitoare, cinstită și viguroasă, fără cetățeni împărțiți pe clase, fără prejudecățile de rasă și religione. **Atunci nu va fi greu să se unească politicește cu ea toată suflarea românească din Europa.**

Cam disprețuim noi pe Turci; însă acești „mizerabili” sînt **în acuma piept Puterilor Mari** în Caucaz, Mesopotamia, Egipt, Smirna, Dardanele și Bosfor. Otomanii s'au arătat capabili în 2—3 ani să-și însușească o pîrticică neînsemnată din cultura germană și fac cu ea *minuni de rezistență*. Islamul se potrivește

tot atât de bine cu cultura germană ca și religiunea Sinto a Japonezilor, fiindcă cultura morală a întregului popor în Japonia stă sus, iar în Turcia se arată foarte bună ca teren pentru dezvoltarea acestei națiuni, pe care până ușuratică a francezului Pierre Loti o zugrăvește în chipul unei vipere roase de lues.

Introducerea muncii, cinstei și ordinii germane, e de altfel posibilă și necesară **nu numai pentru Turcia**, ci încă și pentru unele țări din Europa. *Ușurința mintală* cu care sîntem obișnuiți să disprețuim pe alții, *trebuie să dispară*, altfel ne așteaptă pe noi mari deziluziuni și pedepse ale istoriei și logicei de care habar nu vream să avem astăzi.

Ce e „tîrziu”? Ce e „greșală”?

Priviți bine la pilda Rusiei. E o supremă disperare în sforțarea cu care ea caută să-și obțină strîmtorile. Marele imperiu închis pe continent, nu și-a recunoscut păcatul lui de zugrumare a 100 de națiuni și de perseverență în înăpăiere politică, care-i **slăbesc firește orice avînt serios istoric**.

El nu pricepe că negăsindu-se la culmea muncii și cinstii, nici un stat în condițiunile veacului al XX-lea nupoate ducelupta supremă în contra Germaniei, *nici toate celelalte asemenea state împreună*. Și dacă Rusia ar fi eșit din actualul războiu neștirbită (ceia ce e imposibil), atunci ea ar fi putut conform cu mijloacele ei inepuisabile, *să facă mulți pași înainte* cu structura politică și culturală să întreacă pe vecinii din Europa și peste puțin timp să-i impue voința ei

Dar e tîrziu și Rusia va fi aruncată înapoi, distrusă...*)

E sacramental acest cuvînt **tîrziu!**

Rusia s'a mișcat spre Extremul-Orient în 1904, dar a fost **tîrziu..**

Franța în 1871 a anunțat intrarea ei în Berlin, dar a fost **tîrziu**, fiindcă Teutonii intraseră deja în principiu în Paris.

Polonia a cunoscut pe pielea ei ceia ce înseamnă **tîrziu**, ce e greșala făcută de toată națiunea ei. Și ar fi o mare eroare să ne gîndim că «cerințele vremii» trimbițate de demagogi și de mulțime—sînt suprema lex, că *vox populi e totdeauna vox Dei*.

---

*) Galiția și Carpații prezintă deja mormîntul Rușilor. „Neamțul” ea un bun psiholog a atras la începutul războiului toată atențiunea lor asupra Galiției, ceia ce i-a dat Neamțului puțința să-și indeplinească la vreme toate problemele parțiale din restul frontului. „Neamțul” a știut că față cu însuflețirea societății rusești, comandamentul rus e minat de două premise: slăbiciunea extremă a armatei austro-ungare îngăduind „salvarea” imediată a Galiției, iar nesuficiența trupelor germane permițînd marșul forțat spre Berlin.

Ultimele două cărți le a jucat „triumviratul” anglo-franco rus, două ultime încercări disperate: Dardanelele și Carpații. Nemiloasa istorie a vrut parcă înadins, pentru ochii lumii românești ușuratică, ca anume „p cătoșii” Turci să distrugă fama navală a Englezilor, precum și ca „păcătoșii” Austriaci să sfîrșească cu matahala puterii țariste.

Pofoarele ca și indivizii se aruncă foarte des după iluzii, manifestă enervare, netoleranță, **nu sufăr argumentația rece, care de pildă domină neîncetat în Germania.** Paroxismele militariste sînt caracteristice pentru organismele de stat, rămase în urmă cu dezvoltarea lor socială. Și aceste paroxisme se acoperă cu sgomotul revendicărilor naționale în vremea de astăzi...

Ar fi o eroare să credem că poporul, ca un tot, nu poate greși. Avem încă o pildă: Germanii ca popor, ca stat, ca societate cultă, s'au înșelat mult, s'au rătăcit, *cînd presupuneau în mod pur logic și firesc cum că România numai decît trebuie să se luple alătura de ei*, fiind încredințați că doară **nu poate** un popor să nu-și cunoască situația lui pe pămînt. interesul, idealul, posibilitatea acestui ideal, primejdiile etc. Germanii au greșit: Românul e frate bun cu Rusul, **rusofobia a fost aci un lucru artificial.*)**

În acelaș timp Germania n'a greșit în privința Bulgariei: Bulgarii, **mari rusofili în fond** după tradiție, din recunoștința, din nevoia unui popor mic să și aibă un ocrotitor, — acești „păcătoși“ (în ochii „noștri“) *de Bulgari, nu se tem de Rusia cu toate amenințările acesteia...* Oare nu știu Bulgarii, că după victoria Rusiei, aceasta se va răzbuna pentru nesupunerea politicii ei? Dar ei **cunosc Rusia**, lucru care lipsește Romîniei**), ei au încercat ceia ce se numește gubernia rusească; cunosc și Germania, lucru care iarăși lipsește Romîniei, și de aceia **nu se tem, nu intră în contra Turcilor, nu vor să ajute pe Sirbi...**

Astfel vedem că un popor poate să greșească, iar altul înarmat cu conștiința lucrurilor, rezistă celor mai mari ispite de a greși.

Spre ispășirea pătimirilor ?

„Nu sîntem un popor neîncercat cumplit de istorie; neamul nostru, „noi“ am pățimit foarte mult și aceste pătimiri se răsfrîng pe pielea noastră până astăzi“. Așa se spune des în România.

O da, însă acestea nu sînt decît cuvinte: *pățimirile din vechime* nu se răsfrîng asupra actualității romînești decît în mod pervers, creîndu-se toate cusururile de azi, sociale și trupești, cu care de altfel **publicul s'a obicinuit** foarte bine și în fond nu protestează, nu-și caută eșire, ameliorare, reformare radicală. E o imensă pușcărie *sufletească*, pentru care gardiștii sînt recrutați și ei din deținuții pușcăriași. Dar în cadrele vieții anormale, ce preo-

*) După noi, curentul rusofil din România de astăzi, e bun totuși la ceva și anume: să adoarmă pe adevărații noștri dușmani din Răsărit, pentru ca ei să se trezească cînd va fi... tîrziu.

**) Celei calificată de toată Rusia în 1913 ca „hoata internațională“ pentru faptul luării Cadrilaterului, în actualele-i limite, aruncat în acelaș timp pe furiș de guvernul rusesc ca un os vecinic de ceartă între Romîni și Bulgari, spre proslăvirea principiului rusesc: *divide et impera!*

cupări chinuitoare are Românul actual, generațiile de azi, publicul modern, afară de scumpirea îngrozitoare a traiului, de luxul inutil și ruinător ?

Nu. Vorbim numai, blbtăm despre încercările *din trecut*; în prezent însă cochetăm numai și ne mindrim cu aceste chinuri, de care habar n'avem. De aceea poate și căutăm în mod **inconștient, instinctiv să suferim numai decît**, fatalmente; tindem la **Ispășirea** întregii noastre vieți?...

Curentul dominant nu-și reclamă nici o încercare de autocritică; în societate nu se observă **focul divin al nemulțumirii de sine**, care singură este totdeauna stimulul cel mai puternic pentru a se reforma națiunea, a se avînta înainte pe toate drumurile ce duc la viitor sigur și la progrese adevărat uriașe. *Belgia Orientului* de astăzi nu manifestă decît mulțumirea de sine, de mentalitatea sa și declară orice argumentație solidă pentru pornirile sale ca fiind de prisos. Amorezarea, mulțumirea de sine e starea cea mai primărdioasă.

Să ne aruncăm deci asupra Puterilor centrale, înarmați perfect militărește și cu totul lipsiți de cunoștințele cauzelor, circumstanțelor, scopurilor supreme ale neamului ?

Ei bine, să ne aruncăm !

Dar să ținem minte una: odată punctele noastre de plecare fiind **greșite**—apoi din întreprinderea noastră vor ieși, prin sînge, vlagă și lacrimi, urmările cele mai dezastruoase. .

Însă este ceva care va dovedi, că românimea nu e copila vitregă a Mumei-Istorie. Și acest ceva **este Hindenburg, este coincidența intereselor noastre supreme cu cele germane!**

Deci nu vă întristați: de ceva ce ți-e frică nu scapi! La urma urmelor și Românul se va urni (poate și fără vărsare de sînge) acolo unde-i sînt *interesele lui adevărate* și supreme de neam—adică **spre Răsărit**.

A-și alege altă cale e o imposibilitate istorică, logică, morală, a instinctului de conservare. **Românimea nu va face o greșală**. În *ultima ratio* va fi împiedicată de a avea soarta Poloniei.

Alle kleine Tiere haben eine grosse Schwäche*)... Profan solitar în deplină cunoștință a cauzelor și a urmărilor, în neclintită convingere și deplină liniște sufletească,—am dorința mare să văd cit mai curînd mutra naivă și atît de scumpă mie a profanului colectiv român, în momentul cînd toate cele spuse mai sus se vor realiza.

În tot cazul: unui profan nu-i va fi mare rușine cum că a calculat greșit și că rivalul lui, „restul lumii“, avea dreptate supremă.

Nu e mare lucru să te îneci tu cu prostia ta, în marea rațiunii omenești. Însă cum vă veți pronunța, cînd marea prostiei omenești se va îneca în picăturile de rațiune ale unui profan,

*) „Toate animalele mici au cîte o slăbiciune mare“.

doi-trei, citorva, pe care momentan „restul lumii“ îi numește proști, ticăloși, trădători?... Minoritatea nu va fi scandalizată dacă punctul ei de vedere nu va fi îndreptățit de mersul lucrurilor. Cu totul altfel vor sta lucrurile când vom afla că toată pretinsa „Romnie“ de azi, cu intervenția ei în anumită direcție, s'a așezat într'un... galoș..

Pro domo

În toată expunerea de mai sus am procedat în mod cam prea „descriptiv“, am călcat mult pe loc.. Dar precum după sistemul german frontul neclintit de asediu se consolidează tocmai prin călcarea pe loc aparentă, tot așa și expunerea noastră de mai sus gravitează spre o **cît mai solidă cimentare** a ideilor noastre centrale în spiritul cetitorului, mulțumită **detalierii și repetării** lor în diferite forme și moduri de aplicațiune.

Aceasta pentru un cetitor răbdător. În privința celui nerăbdător, care necitind serios expunerea noastră, ar arunca-o în lături cu ciudă—sperăm că îi va rămâne *în fundul conștiinței* o simplă și ascunsă constatare: „e o lucrare grea, prea largă, pentru că nu sînt în stare s'o dovedesc“.

E lucrare grea dar fundamentală și **pregătirea de astăzi a Romniei pentru orice eventualitate**. Nerăbdătorii arată mare nemulțumire, că Romnia călcă mai mult pe loc; dar ei nu se gîndesc la aceea că țara își consolidează numai astfel puterea, o stringe, o perfecționează, o crește. Sigura direcție de aplicare a acestei puteri va fi arătată de *evenimentele holăritoare*, care n'au avut încă loc.

Călcarea pe loc... Numai istoricii imparțiali și nepasionați ne vor lumina rostul anilor 1914—1915 în Romnia, aproape singurul stat din Europa, în care **viața constituțională n'a fost nici de cum împiedicată**.

Momentan toate mințile sînt prea încărcate și enervate ca să poată *aprecia activitatea celor cărora li se dădorește această stare de lucruri*: deplina libertate de opinii și propagande, bucurare de toate bunurile păcii, puțina resimțire a crizei economice mondiale.

Ne-ar spune unii că această stare de lucruri nu a fost creată intenționat ci realizată *prin o întîmplare fericită de către politica noastră bizantină* de nehotărre și de duplicitate. Fie numită și așa, ceia ce nu este tocmai așa!

Criteriul suprem al unei asemenea politici nu e dect **folosul mare** ce ea aduce neîndoios țării, și acest folos se va totaliza în curînd și strălucit. O spunem aceasta ferm, cu toate că sîntem partizani convinși ai cooperării **imediate** cu puterile centrale.

„Călcarea pe loc cea germană, ca și cea romină,— ca și... călcarea pe loc din prezenta lucrare,— sunt de acelaș sistem, de sigur.“

---

*] Această lucrare a fost terminată în manuscris înaintea sărbătorilor de Paști.

Postscriptum. — Precauțiunea cu care am scris acum o lună pentru „Viața Românească“ această lucrare, ca și sentimentul de îndoială și de neîncredere în puterile germane, arătate mai sus — sînt deja crunt pedepsite. Realitatea este că războiul s'a și sfîrșit mai mult decît în principiu, aproape de fapt...

Am atribuit prea mare însemnătate și tărie frontului anglo-belgo-francez, am fost în fundul sufletului orbit de posibilitatea unei ofensive din partea Triplei Înțelegeri. Am scăpat din vedere, că vremea rea și stagnarea de pe frontul austro-germano-rus corespunde anotimpului frumos și bun pentru acțiunile militare de pe frontul occidental. Am exagerat din necunoștință numărul germanilor necesari pentru doborîrea rivalilor: în realitate vedem că germanii operează victorios în Franța cu trupele lor detașate din Orient, neatingînd rezervele numeroase din interiorul barbarului imperiu teuton. N'am insistat asupra rezistenței victorioase a Dardanelelor.

Am emis o idee cam nesigură — că prima lovitură decisivă va fi dată rușilor și nu francezilor. N'am calculat bine cum că rușii în acest timp nu sînt în stare să dea vreun ajutor amicilor lor occidentali, să coopereze cu ei. N'am prevăzut ceia ce a spus în „Russcoe Slovo“ (9 Aprilie 1915) acelaș Gr. Petrov despre vlăguirea armatei rusești și despre modul cum sînt întăriți Germanii în Polonia.

Ascultați ce scrie un scriitor rus în o gazetă semi-oficioasă rusească, nu o voce din presa romînească, cea vîndută nemților.

„Săptămîni întregi ședem tăcînd în șanțuri, — spun ofițerii. — Nervii chiar ai celui mai tare nu susțin aceasta. E primăvară. Ca pe cel deținut la muncă silnică, ca pe eroul lui Dostoievșii din „Casa Morților“, te împinge ceva irezistibil să fugi. Și nu eu singur o simt aceasta: toți ofițerii și soldații din șanțuri. Cerul e senin, albastru, deschis de dimineață. Aerul ușor, liber. Soarele te dezmeardă. Cocostîrcii, ciocirliile... Te trage, te chiamă. Vrei libertate, larg, mișcare, luptă...

„Și iată te afli în gropi, ripi și peștere murdare. Pămîntul ud, cotloane infecte, putoare, îngrămădire. Nu poți să te îndrepti, să-ți dezmorești membrele. Ești încătușat, ferecat de groapa ta ca și condamnatul la muncă silnică. Ah, ași salta, ași fugi departe-departee!... Trupul e în strimtoare, sufletul în închisoare. Starea cea mai încordată: pe fiecare oră poți aștepta atacul, ziua și noaptea. Șezi sau stai culcat, ca și pușca în cărcăță. Involuntar începi să tragi focuri, pentru ca măcar întruiețva să te descarci. Ești bucuros cînd ești atăcat. Ai vrea nu numai să te baț cu cineva, dar măcar să injuri pe cineva...

„Se vede că nemții nu se pregătesc pentru a lua ofensiva. Nu se observă la ei vreun spor de trupe; o vād aceasta și soldații noștri ordinari.

— „S'au arătat la Germani și „cei cu minaveta“ spun ei, zărînd în șanțurile germane chipurile negre austriace.—Germanii înșiși evident s'au dus undeva, iar în locul lor au lăsat pe austrieci ca catirince: șezi și învirtește!

— „Catirînca“ e după soldații noștri mitraliera germană.

— „Stau nemții lîngă mitraliere (rusește „pulemiot“) și le învirtesc ca o minavetă. Ia, apropie-te de ei și încearcă să-i muști pe diavolii ăștia! Te ard la moment cu urzica de oțel...

„In ultimul timp Germanii nici nu mai au nevoie să-și învirtească minavetele; deaceia aproape pretutindeni pe locurile „liniștite“ au așezat în locul lor pe austrieci. Cu gloanțele și cu munițiile nu fac nici o economie, nemții sau austriecii.

— „Toarnă și toarnă,—se miră soldații noștri și se supără mult cînd aruncă întimplător ochii pe niște informațiuni din jurnale, care anunță că munițiile nemților sînt pe sfîrșite.

— „I-am așezat pe acești contabili pentru o săptămînă numai în șanțurile noastre: ar cunoaște ei atunci cum are neamțul puține muniții!

„Aviatorii noștri deasemenea spun într'un glas că, dacă nu se observă la Germani vre-o concentrare mare de trupe, apoi coloanele de muniții și trenurile de aprovizionare sînt nesfîrșite.

„Vezi un sat în care nu pot să se ascundă forțe mari; iar spre el se înșiră cele mai numeroase coloane de aprovizionare. Adeseori vezi lângă acest sat 10—15 automobile de marfă din cele mari.

„Cit de intensiv este focul din partea Germanilor, despre care se spune că sînt săraci în muniții,—se poate judeca după aceea că, dacă se află pe cîmpul dintre fronturile vrăjmașe vre-o pădure, apoi nu au rămas decît rare trunchiuri: terenul e presărat de copacii tăiați.

„Afară de „mașinile morții“ nemții în toate locurile ocupate de ei au îngrămădit întărituri. Așa, de pildă, Bolimow, Horgele, Mlava — sînt hotărîți niște mici Przemysle nemțești. Bolimow poate fi observat relativ bine din unele puncte înălțate, printr'o lunetă bună. Atunci se face evident că el este cel mai sigur punct de rezam din tot sectorul frontului. „Aci se scourg și de aci se împart rezervele germane. Pretutindeni difere rite construcții de pămînt, șanțuri adinci, numeroase acoperiri de beton, de oțel.

„Și cu cît mergi mai aproape de granița germană cu atît întăriturile sînt mai puternice. Așa, Mlava și tot ținutul după Tehanov și până la Mlava este întărit nu prin tranșee sau șanțuri: nemții au construit aci o „rețea întreagă de forturi adevărate . . . . .“

Deci în genere nici nu poate fi vorba de reușita vreunei presiuni, generale sau parțiale, pe care ar executa-o Rușii pentru ajutorarea Francezilor.

La paginile 31 și 32 ale prezentei lucrări am prevăzut totuși modul cum pot fi doborîți Francezii, în capitolul „Nodul Gordian“ la care mă și refer aci... Iar la pagina 10 iarăși am greșit, presupunînd că Anglia e puțin amenințată de Germania. Apoi n'am știut că „taica Hindenburg“, care singur îgrîjește atît de mult de soldațimea rusească, capturînd-o în mase și scăpînd-o de la moarte, și-a mutat tactica lui în occident...

Peccavi.

Mea culpa, mea maxima culpa!

Cer seuze cetitorului ai cărui ochi și fără concursul rătăcirilor mele se holbează de zece ori pe zi, față cu enormitățile presei pretinse patriotice romînești...

Acum nu ne mai rămîne vremea pentru discuție. A sosit momentul să procedăm hotărît și grabnic. În 9 luni de dispute și bolborosiri ne-am pregătit bine. Ultima lună în care guvernele Italiei, Greciei, Bulgariei și Romîniei au știut să nu se supună enervării, rătăcirii și demagogiei, ne-a adus în sfîrșit imposibilitatea de a gîndi la vre-o agresiune în contra puterilor centrale, care astăzi sîrșesc cu războiul la Apus. Nu e numai tirziu dar și absurd să mai nutrim pofta în direcția Austro-Ungariei, Germaniei, Turciei, care înving pe atacătorii lor naivi.

E momentul să ne lepădăm deodată de toate copilăriile bonjurizmului și prostiile rusofilizmului, să ne trezim din toate iluziile germanofobiei de ieri; să alinăm boala mintală a presei „patriotice“ și a demagogilor,—să-i liniștim frățește. Și ținînd seamă de muștrările de cuget ale acestor buni romîni, cum că au făcut totuși o erimă mare rătăcind mințile și sămănînd destrabalarea politică a poporului,—să le dăm o formulă de scăpare:

Cît timp Austro-Ungaria în actuala-i organizație prezintă o putere mare, care nu vrea să moară și bate încă pe alții,—să ne folosim imediat de această putere ca să stăvilim slavo-rusizmul, să ne mărim până la Bug pe socoteala Răsăritului bătut, și să contribuim la înființarea Poloniei și a Ucrainei; apoi întăriți și sporiți, să veghem la desmembrarea firească a acestei aglomerații de popoare, care se numeste „monarhia dualistă“ și să ne strădănuim ca teritoriile romînești din ea să devie ale noastre.

Umbră spinoasă și obsedantă, a cuvintelor înalte și minciunoase de ieri; rușinea vociferărilor stupide și a faptelor infame ca lacheizmul nostru înaintea Rușilor,—să piară imediat față de schimbarea noastră minunată la față, și la inimă, față de reinvierea romînismului independent, mîndru și sănătos, care nu se teme de orice coloase aziate!

*) Urmează puncte... urmele cenzurii rusești scoase din răbdări.

Ura noastră atavistă contra Ungurilor?... Și aci avem punct de scăpare :

Ungurii sînt un popor de 10 milioane suflete de care nu ne poate fi teamă ca de cele 200 milioane de slavi. Odată ce contrubim la victoria germană, ne mărim și ajutăm formarea statelor unite ale Europei centrale cu Germania, Franța și Italia în frunte, Austro-Ungaria compusă din naționalități nu poate fi aci fruntașă decît un timp relativ foarte scurt.

Europa centrală alcătuită astfel și la care vom face parte cu demnitatea ce ni se cuvine, va moșteni multe bunuri în teritorii și influențe ale celor doi uriași de pe mare și de pe uscat : Anglia și Rusia...

E o crimă supremă, deci, să mai pierdem timpul în amăgiri de sine zadarnice.

Fată cu victoria strălucită a lumii germane și turcești nu ne rămîne decît să urmărim patru scopuri istorice :

1. *Asigurarea culturii naționale pentru România din Austro Ungaria.*
2. *Obținerea Basarabiei și a Transnistrianei; Gurile Dunărei, flota și preponderența noastră pe Marea Neagră.*
3. *Contribuirea la formarea statelor unite a Europei centrale și la crearea Ucrainei independente—acestui stat-tampon între noi și Moscovia.*
4. *Obținerea unei colonii cît se poate de întinse din moștenirea anglo-belgo-franceză în Africa și pe insule; colonie necesară pentru lecuirea relor noastre interne, sociale și economice.*

Așa sînt problemele acestui neam, dictate de interesele lui din acest unic moment istoric, fără nici un amestec de sentimente.

Așa ne spune logica rece și nu un paradox ademenitor...

Sortii Romîniei, personificate prin România, n'au căzut încă.

Însă... De vor cădea printr'un paradox istoric spre Apus-Miază Noapte, sau după logică spre Răsărit-Miază Noapte, diametral opus așteptărilor nora sau altora, greșit sau drept,—fiecare Romîn își va face datoria numai în direcția arătată de sortii aceștia...

20 Aprilie 1915.

fine
~~~~~
2m.

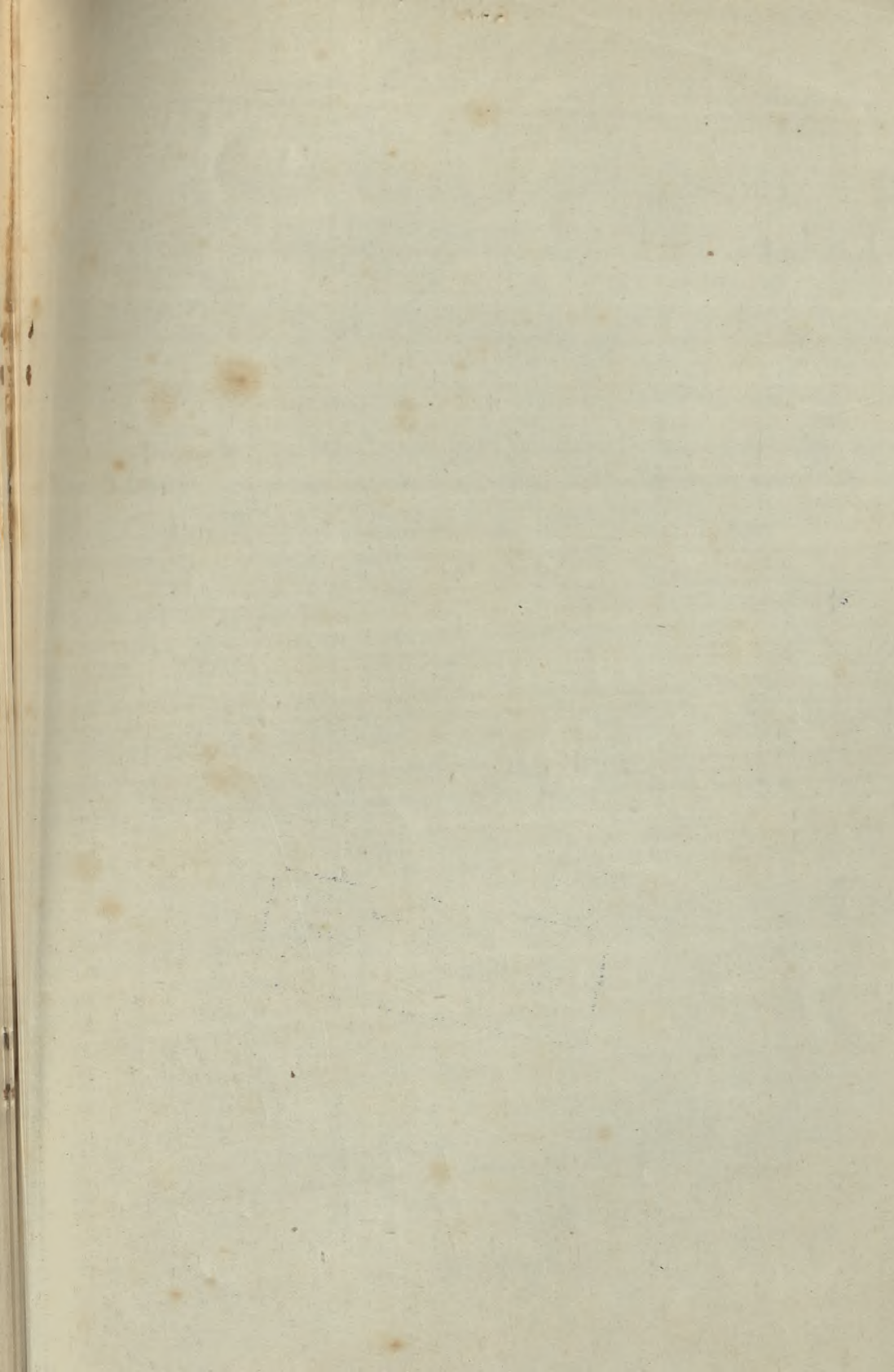

$\frac{3}{4}$

18547

CENTRUL DE LITĂRĂRĂ REȘITA
LIBRĂRIA Nr. 2 REȘITA
SECȚIA ANTICĂRIAT

(15,00 lei)

4 lei